

Directa

publicació quinzenal

Núm 393

Del 6/10 al 19/10 de 2015

2 €

www.directa.cat

El govern d'Artur Mas va impulsar procediments penals contra nombroses vaguistes i manifestants

8-9

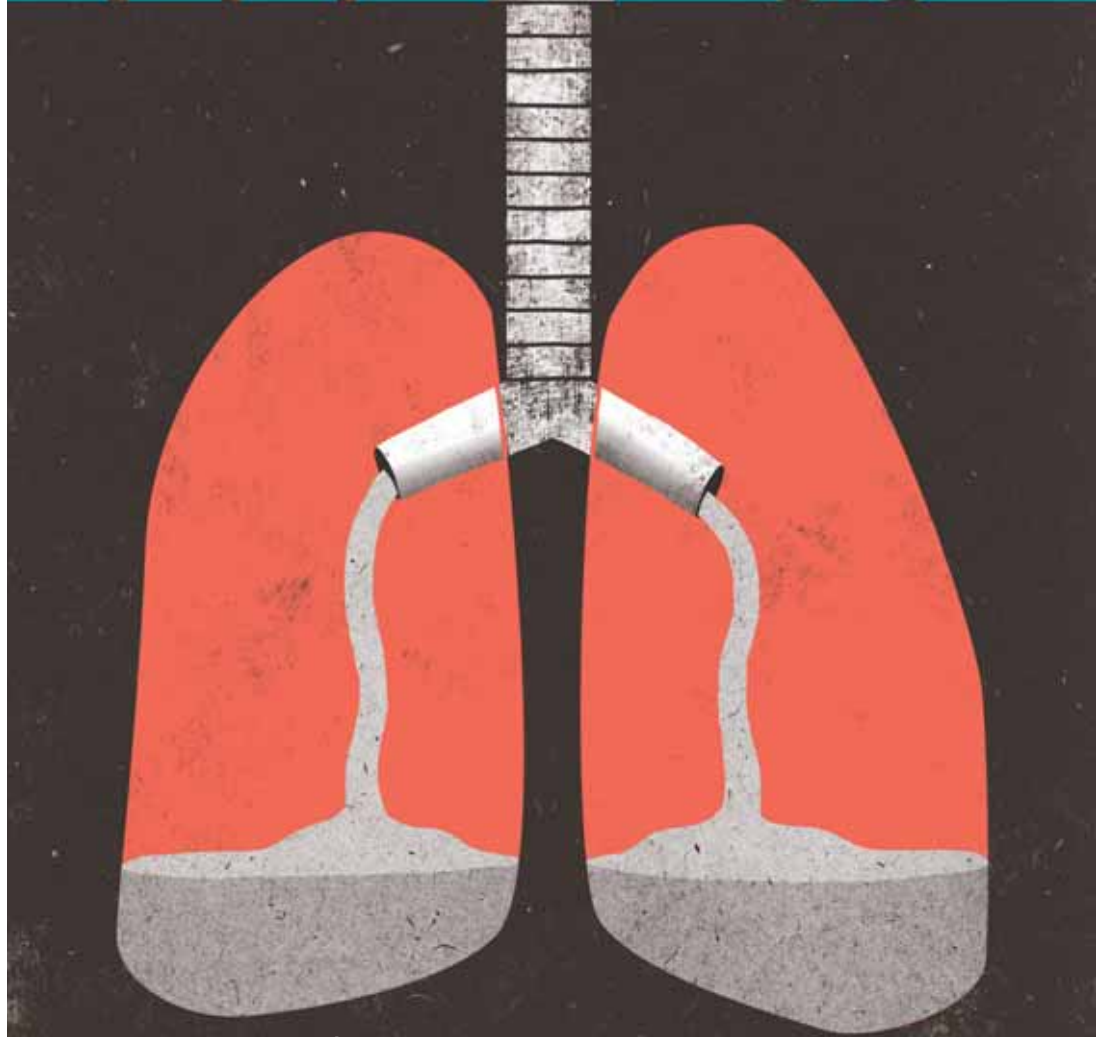
ENTREVISTA A ARNALDO OTEGI:

"L'Estat pretén jugar als escacs amb guants de boxa i això és senzillament impossible"

10-15

+SUPLEMENT

Cimenteres més tòxiques

Venuda com una activitat sostenible, la incineració de residus a les fàbriques és un negoci poc regulat amb greus riscos per a la salut

PÀG 3-7

/ RAUL SORIA

Directa

publicació quinzenal

EDITA:
Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
C. Riego núm. 37 baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel: 935 270 982 / Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat

DIPÒSIT LEGAL: GI-1528-2005

LICÈNCIA CREATIVE COMMONS:
Reconeixement-No Comercial-Sense Obra
Derivada 2.5

Aquesta publicació intenta escriure amb
un llenguatge no sexista i no androcèntric

La Directa no comparteix necessàriament
les idees expressades als articles d'opinió

QUI SOM?

Estirant del fil
David Bou i Victor Yustres
Al peu del canó
Marc Rude i Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia
Cruïlla
Matties Lorente
Impressions
Adrián Crespo i Isabel Benitez
Roda el món
Oriol Andrés i Roger Suso
Poca Broma
Roger Pelàez
Expressions
Oriol Fuster i Joan Gener
La indirecta
Alex Romaguera
Coordinació web
Manel Ros i Eloi Latorre
Audiovisuals
Sònia Calvó
Fotografia
Victor Serri
Il·lustració
Ricardo Hermida
Correcció
Lasterisc
Edició
Ignasi Franch
Compaginació
Roger Costa Puyal
Disseny gràfic
Jose Téllez, Sergio Espin, Núria Ribes
i Hugo Cornelles
Gestió web
Talaios Koop.
Administració
Karminha
Difusió i Publicitat
Ferran Domènech
Comercial
Pau Fabregat

CORRESPONSALIES:
Baix Llobregat, Berguedà, Barcelonès
Nord, El Camp, Girona, L'Horta, Manresa,
Maresme, Menorca, Osona, La Plana Alta,
Ripollès, Sabadell, Solsonès, Terrassa, Terres
de l'Ebre, Terres de Ponent, Vallès Oriental

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció redaccio@directa.cat
Cultura expressions@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

La 'Directa' viatja a les Illes

Directa
@La_Directa

Es passats 19 i 20 de setembre, un grup de persones de la DIRECTA vam visitar Mallorca, juntament amb Ràdio Bronka i Metromuster. Ens havien convidat al SAIG, l' Trobada de Mitjans Lliures de Mallorca. També vam aprofitar per reunir-nos amb noves col·laboradores i enfortir les relacions amb Contrainfo.cat, un portal comunicatiu de l'illa. Hem sintetitzat el cap de setmana en vuit piulades:

A la @TrobadaSAIG participarem @La_Directa per explicar-nos el seu model
#MitjansLliures

Aquest cap de setmana m'ha tocat desvijar-me com a imatge pública de @metromuster. Ahr Manacor, hui a Palma.
#ValenciaOnTrossa

La meua primera col·laboració amb la Directa. La secció mallorquina va endavant.
dom.cat/miq @La_Directa

Avui som a la @TrobadaSAIG de Palma. D'aquí a una hora presentem el mitjà juntament amb @metromuster i Ràdio Bronka

L'@Assembleadocent critica el nou document de la Conselleria i no desconvoca la vaga d'obscurs @La_Directa

Molt molt contenta, pq des de Palma m'envien aquesta foto. @TrobadaSAIG @metromuster @La_Directa @RadioBronka

Preparant la meua primera infografia per @La_Directa amb molta il·lusió!

27-S: un altre relat

Les eleccions al Parlament de Catalunya celebrades el propassat 27 de setembre han dibuixat un nou panorama polític al país. Un canvi en el tauler parlamentari que ja es preveia, atesa l'onada sobiranista que ha omplert els carrers de Barcelona les darreres diades de l'11 de setembre. Per aquest motiu, calia estar amatents a com transcorreria una jornada que, lluny de la crònica habitual, la DIRECTA va voler tractar amb una mirada pròpia. L'objectiu era no centrar-se en el periodisme de declaracions, sinó recollir altres elements que se situen fora dels esquemes prefixats pels grans mitjans oficials. En aquest sentit, una quinzena de persones, entre periodistes i fotògrafs del col·lectiu, vam repartir-nos per les diferents seus de les set llistes amb possibilitats d'obtenir representació a l'hemicycle (JpS, CSQP, C's, PSC, PP, CUP i UDC). El desplegament tenia la intenció d'observar la rerebotiga, els traços d'una jornada que, sense ser condoents, expliquen molt de les protagonistes de la vida par-

lamentària. A banda del minut a minut, les cròniques van mostrar l'ambient que es respirava entre les diferents militàncies, missatges que albiraven l'hegemonia independentista que es configurava al llarg de la nit i altres anècdotes que solen passar desapercbedes a les cròniques dels tabloides i els mitjans convencionals. El resultat és una col·lecció d'informacions fetes a peu de faristol i amarades de l'expectació que ha planat sobre aquestes eleccions atípiques. L'ús de les xarxes socials i les informacions publicades al web materialitzen aquesta nova manera d'encarar una cita amb l'actualitat, sense que hi falti el balanç de dades i les anàlisis que ens permeten interpretar l'escenari polític que s'obre a Catalunya.

Podeu trobar el recull d'informacions a:
<https://directa.cat/index-de-participacio-del-27-s-esde-ve-una-llosa-independentisme>

FE D'ERRADES:

– A la pàgina 19 del número 392, a l'article "Txiki, forever young, es va publicar una frase incompleta que alterava el significat del text. L'original deia: "El van enterrar en un nínxol de la família de Josep Lluís Pons Llobet, que havia estat membre del MIL de Puig Antich i Oriol Solé Sugranyes. Aquest últim va morir a Euskal Herria crivellat després d'haver-se escapat de la presó de Segòvia en una operació d'ETA".

VOLEM SABER LA TEVA OPINIÓ: Quin article t'ha agradat més del número? Què hi trobes a faltar? Quins canvis hi faries? Quins temes no toquem i podríem tractar?

ESCRIU-NOS a directa@directa.cat **PARTICIPA!** #Directa393

La incineració a les fàbriques cimenteres ha estat un negoci rodó pel sector del ciment, que ha passat a cobrar per utilitzar combustible i a aprofitar l'activitat per vendre bons d'emissió de CO₂. Diverses professionals sanitàries han alertat dels riscos que això genera per a la salut de les persones, mentre que el moviment ecologista i les plataformes veïnals lluiten per aturar l'activitat i demanen més regulació i un canvi de model. La segona trobada internacional contra la incineració es durà a terme el novembre a Montcada i Reixac, municipi que fa nou anys que planta cara a la cementera de la multinacional Lafarge.

La incineració a les cementeres: doble negoci

Les fàbriques redueixen costos en combustible i venen bons d'emissió de CO₂ a altres empreses mitjançant una pràctica d'alt risc per a la salut i el medi ambient

Fotografia de la fàbrica de l'empresa Lafarge ubicada a Montcada i Reixac, on s'han cremat residus sens fer estudis d'impacte ambiental

Mariana Cantero
@cantero_mariana

L'any 2009, el tripartit va aprovar el projecte de nova llei ambiental, norma que simplificava els tràmits i les autoritzacions que regien diferents tipus d'activitats que podien tenir efectes sobre el medi ambient. Per defensar la nova norma, menys restrictiva i garantista que l'anterior, el llavors conseller de Medi Ambient, Francesc Baltasar (ICV), afirmava que la llei vigent impulsada per CiU el 1998 "entorpia" els tràmits d'autoritzacions i establia uns "règims d'intervenció molt severs a causa dels quals la tramitació es feia duradora i cara". D'aquesta manera, el tripartit es dotava del paraigües legal per exercir una activitat que el sector del ciment, que es començava a ofegar per la caiguda de la construcció d'immobles, reclamava feia anys: la incineració de residus.

La incineració a les cementeres s'ha volgut vendre com una activitat que permet un ús sostenible dels recursos a través del reaprofitament dels residus en substitució del petroli o el carbó (combustibles fòssils no renovables) que es fan servir normalment en aquestes instal·lacions. "La valorització de biomassa a les instal·lacions de producció de ciment va evitar l'emissió de 802.392 tones de CO₂ fòssil a l'atmosfera el 2013. Si tenim en compte el conjunt d'anys del període 2004-2013, les plantes cimenteres han obtingut uns nivells d'estalvi de 4,4 milions de tones de CO₂, xifra que equival a les emissions anuals d'1.467.686 cotxes". Són dades de l'última actualització de l'estudi *Reciclatge i Valorització de residus a la indústria cementera a Espanya*, de la Fundació Laboral del Cemento i el Medio Ambiente (Fundación CEMA), entitat formada per la patronal del ciment OFICEMEN i els dos sindicats majoritaris a la construcció i els serveis, CCOO i UGT. Els patrons de la fundació són els gegants del sector del ciment espanyol, entre els quals trobem Ciments Molins, Cemex, Lafarge i Portland.

L'excusa de reduir els gasos d'efecte hivernacle: bona part dels residus que cremen es consideren neutres en la comptabilitat d'emissions que fan els estats signants del protocol de Kyoto. D'aquesta manera, les cementeres redueixen costos en la compra de combustibles fòssils que necessitarien per funcionar, a la vegada que cobren per la venda dels drets d'emissió i per la gestió dels residus. Aquestes activitats són rendibles, però han rebut una forta resistència del sector ecologista, que denuncia que aquestes instal·lacions no estan preparades per cremar residus, una procés que no és innocu pel medi ambient ni per la salut de les persones.

Els riscos ecològics i sanitaris

El factor determinant per a la incineració del residu que s'ha fixat a Catalunya és el poder calorífic del material. Aquest barem, tal com denuncien els grups ecologistes, s'hauria de complementar amb l'obligatorietat d'avaluar l'impacte potencial sobre la

S'ha volgut vendre aquesta activitat com un ús sostenible dels recursos a través del reaprofitament dels residus en substitució de combustibles fòssils com el petroli o el carbó

Continua a la pàgina següent >>>

Què es crema a les cimenteres?

RESIDUS MUNICIPALS:

Del total dels combustibles derivats de residus (CDR), el 49% són residus municipals que van a parar a les cimenteres, segons l'Aliança Global per les Alternatives a la Incineració (GAIA). El nivell baix de recollida selectiva fa que gran part dels residus vagin a parar al contenidor de rebuig. Els residus barrejats encara contenen gran quantitat de paper, plàstic o tèxtils, que, després de passar pels eoparcs, surten triturats i homogeneïtzats en forma de CDR. La recollida selectiva d'envasos lleugers també és una font de combustible: la mala qualitat dels materials recollits al contenidor groc i la inexistència d'un mercat del reciclatge de determinats envasos de plàstic fa que molts d'ells acabin sent combustible. Finalment, part dels mobles recollits són triturats i venuts com a CDR per aprofitar el valor calòric de la fusta, tot i que, en el cas dels aglomerats, també contenen coles o plàstics.

RESIDUS INDUSTRIALS:

Pel que fa als residus industrials, hi ha una gran varietat de productes amb un alt contingut calòric com dissolvents, pneumàtics, olis o pintures. També s'hi cremen restes de la indústria del moble, principalment, fusta.

LLOTS DE DEPURADORA:

Després d'un procés d'assecatge forçat, generalment amb gas natural, els llots que es formen durant el procés de depuració de les aigües residuals també són una font energètica que utilitzen les incineradores. Tanmateix, si comptabilitzem l'energia gastada per assecar els fangs i l'energia que se n'obté, el balanç és pràcticament nul.

>>> Ve de la pàgina anterior

qualitat de l'aire i la salut i descartar la incineració si no es disposa d'instal·lacions adequades que estiguin ubicades a punts del territori on la meteorologia local eviti impactes importants sobre la qualitat de l'aire. "Els compostos més tòxics que generen aquestes plantes no es mesuren ni avaluen. Cal plantejar una revisió de la normativa", diu Mercè Girona, del Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA-EdC).

Els productes resultants de la incineració contenen partícules en suspensió, moltes d'elles molt petites (ultrafines), que poden passar fàcilment als pulmons i, allà, ser absorbides per la sang. Entre aquestes partícules, destaquen els metalls pesants, els compostos orgànics volàtils, les dioxines i els furans, els diòxids de sofre, el monòxid i el diòxid de carboni i altres compostos. "Molts d'aquests productes són tòxics i tenen efectes cancerígens i teratògens, fins i tot en concentracions baixes, a causa de la bioacumulació", diu un informe de la Plataforma Antiincineradora del Congost, presentat l'any 2009 i avalat amb la signatura d'una vintena de professionals de la salut. El document especifica que les noves incineradores incorporen millores tecnològiques en els sistemes de retenció de partícules i contaminants, però que, independentment de la tecnologia adoptada, inevitablement es produeixen diversos milers de substàncies contaminants. Només es coneixen els impactes sobre la salut del 10-20% d'aquestes substàncies.

A Catalunya, la Directiva de la Qualitat de l'Aire no contempla els mateixos paràmetres que altres països de la UE amb una

normativa més restrictiva, com ara Alemanya, Itàlia, Suïssa, Holanda, Dinamarca o França, i no hi ha un control curós per part de les administracions. "El ministeri valida que els informes que els passen compleixen els requeriments formals; això vol dir que inclouen els paràmetres que han de mesurar per llei i que expliquen que els mètodes de mostreig i mesura estan acceptats normativament", diu Girona. "Però, al cap i a la fi, les dades les mesura la mateixa empresa. Per tant, mai no mostraran incompliments legals, per més que hi siguin. Els nivells sempre seran molt baixos perquè estaran mesurats de la manera més beneficiosa possible per l'empresa", afegeix.

Les cimenteres a Catalunya

Durant l'any 2013, 27 de les 33 fàbriques cimenteres espanyoles van processar energèticament 714.820 tones de residus, que equivalen a un 26% de substitució en energia respecte al consum total dels combustibles utilitzats en aquestes fàbriques. El percentatge augmenta cada any i s'espera que arribi al 34,5%, la mitjana assolida a Europa l'any 2011. A Catalunya, el consum de combustibles alternatius va ser de 149.680 tones, segons dades de la patronal del ciment, OFICEMEN.

Les plantes d'aquest tipus que cremen combustibles derivats de residus (CDR) han estat àmpliament qüestionades pel moviment ecologista i les plataformes veïnals, que han denunciat repetidament la manca de responsabilitat i l'opacitat amb què han actuat les administracions en relació amb aquest tema.

A Catalunya, actualment, hi ha diverses plantes que cremen residus, entre les quals trobem la planta cementera de Santa

Protesta contra l'empresa Uniland, que incinera pneumàtics a unes instal·lacions de Santa Margarida i els Monjos

Mercè Girona, del Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius, alerta que les dades d'emissions tòxiques "les mesura la mateixa empresa i, per tant, mai no mostraran incompliments legals"

Margarida i els Monjos (abans propietat d'Uniland, ara de FCC, empresa d'Esther Koplowitz). Des del 3 de juny de 2010, aquesta instal·lació disposa d'autorització per cremar residus de la fracció resta de residus sòlids urbans (90.000 tones per any) i fangs secs de depuradora (50.000 tones per any), a més d'altres residus. A Sant Vicenç dels Horts, hi ha la fàbrica de Ciments Molins (de la família del polític convergent Miquel Molins), que crema esporga, fangs, CDR d'origen industrial i altres materials. Actualment, s'hi estan fent proves per cremar pneumàtics.

A Montcada, tenim la cimentera Lafarge, denunciada reiteradament per la crema de CDR pel veïnat i pel mateix Ajuntament. L'any 2012, el consistori de la localitat va interposar un recurs contra l'acord de la Generalitat que autoritzava la cimentera a substituir part del combustible que feia servir per a la seva producció. S'entenia que aquest canvi interferiria en les competències municipals per la regulació sobre pudors, vessaments en el sistema públic de sanejament i gestió de residus municipals. El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va donar la raó a l'Ajuntament el juliol d'enguany i va anul·lar l'acord de la cimentera amb el govern català. Així doncs, actualment, Lafarge està funcionant sense cap mena de control ambiental. "No entenem com la Generalitat, que s'omple la boca dient que s'ha de complir la llei, no clausura immediatament una activitat potencialment perillosa, ubicada en un entorn poblat i que està contaminant sense cap mena de control", afirma Albert Calduch, advocat especialitzat en medi ambient.

Per últim, l'empresa Cemex té tres cimenteres al territori: una a Sant Feliu de Llobregat, que gairebé no registra activitat; una altra a Alcanar (el Montsià), i una tercera a Sitges (el Garraf), on es van fer proves per cremar fangs de depuradora. Actualment, la cimentera de Sitges obre dues vegades l'any per no perdre la quota que li pertoca al mercat d'emissions.

Aquesta és l'altra pota del negoci de la incineració de residus: la venda de bons per a les emissions de CO2 a grans empreses i multinacionals. Aquesta pràctica es genera per la lògica mercantilista amb què s'ha concebut el mercat dels drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle: allò que compta de manera determinant és el nombre de títols d'emissió registrats (o atorgats) d'entrada a cada instal·lació emissora.

En principi, el repartiment de títols d'emissió (o, més ben dit, la quota de gasos contaminants que té dret a emetre cada entitat) es va fer per estats, per sectors i per instal·lacions, de manera gratuïta i basant-se en l'història d'emissions. Així, es deia, si es milloraven els processos tècnics -o baixava la producció- i es reduïen les emissions de gasos d'efecte hivernacle, es podien vendre els títols a preu de mercat. El fet és que, amb la crisi econòmica, hi va haver una baixada de la producció generalitzada i moltes empreses van començar a vendre els títols a la resta d'Europa o a l'Estat. El preu dels títols depèn de la subhasta de drets d'emissió en el mercat europeu i de la compravenda entre agents privats. ◀

Entrega de 3.000 firmes per acabar amb la incineració de residus a la fàbrica Lafarge ubicada a Montcada i Reixac

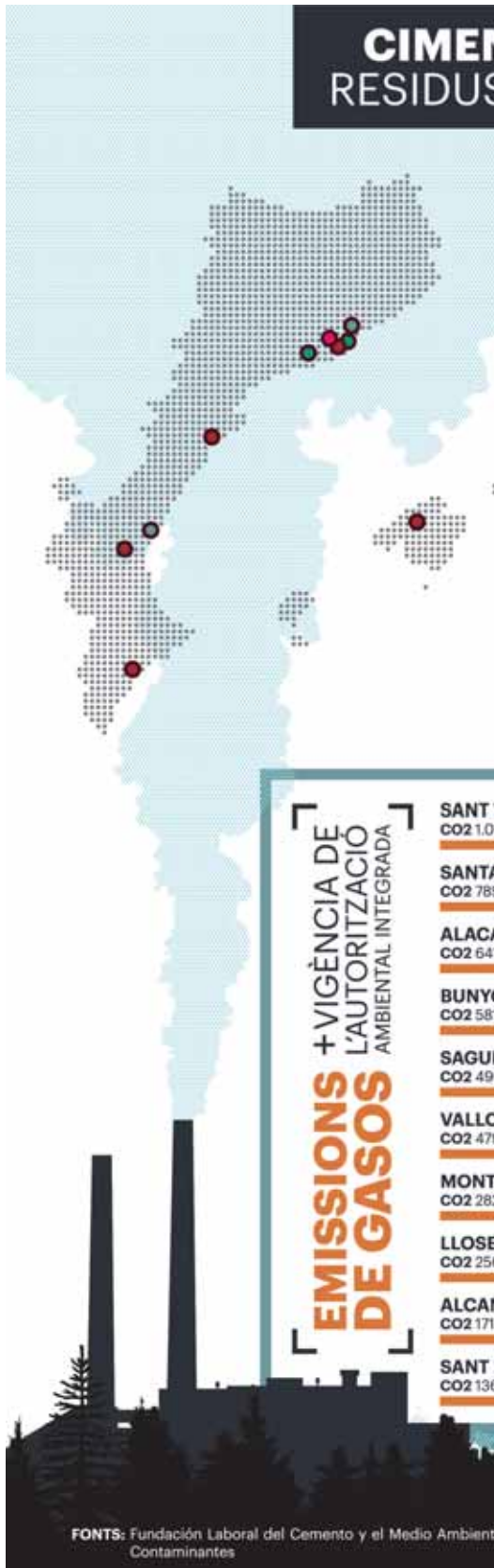
Veïnat i grups ecologistes demanen una moratòria

Les entitats ecologistes i les plataformes veïnals demanen que es generi un registre rigorós i veraç de les dades de contaminació de les cimenteres i que s'implanti una metodologia d'enregistrament i avaluació de les emissions i immissions de les plantes. Aquests enregistraments haurien d'abraçar els compostos regulats per la Directiva de la Qualitat de l'Aire i també els que, tot i no estar regulats per la normativa comunitària, sí que s'enregistren a d'altres països. Aquests compostos, assenyalen, són els més perillosos i augmenten amb la crema de residus. A més, les entitats assenyalen que caldria regular els límits de contaminació amb una nova normativa de qualitat de l'aire, particularment a les zones d'especial

protecció de l'ambient atmosfèric, que és el cas d'una quarantena de municipis de l'àrea de Barcelona.

Mentre això no passi, el veïnat i els grups ecologistes creuen que cal demanar una moratòria de la crema de residus a les cimenteres i preparar i aprovar un pla d'abandonament de la incineració de residus a Catalunya, amb un horitzó fixat a l'any 2020. Aquest objectiu enllaça amb el d'impulsar un canvi de model de gestió dels residus al territori que avanci cap a l'Estratègia Catalana Residu Zero. Aquest model vol prioritzar la producció neta, la responsabilitat de les productores, la prevenció, la reutilització i la recuperació dels residus per reduir la fracció de rebuig a la mínima expressió.

CIMENTERES QUE INCINEREN RESIDUS ALS PAÏSOS CATALANS

● CEMEX ESPAÑA OPERACIONES, S.L.U.

SANT FELIU DE LLOBREGAT (No activa): 581.000 PERSONES

ALCANAR: 61.000 PERSONES

ALACANT: 63.500 PERSONES

LLOSETA: 44.600 PERSONES

BUNYOL: 11.000 PERSONES

ÀREA D'AFECTACIÓ DE LA CIMENTERA (RADI APROXIMAT DE 5KM) 1 UNITAT / 4000 PERSONES

● LAFARGE CEMENTOS S.A.U.

MONTCADA I REIXAC: 1.000.600 PERSONES

SAGUNT: 112.000 PERSONES

● GRUPO CEMENTOS PORTLAND VALDERRIBAS

SANTA MARGARIDA I ELS MONJOS: 207.000 PERSONES

VALLCARCA (Només opera dos mesos l'any): 122.000 PERSONES

● CEMENTOS MOLINS INDUSTRIAL

SANT VICENÇ DELS HORTS: 327.000 PERSONES

+ VIGÈNCIA DE L'AUTORITZACIÓ AMBIENTAL INTEGRADA

EMISSIONS DE GASOS

SANT VICENÇ DELS HORTS - 12 MAIG 2006

CO2 1.015.041.000 KG/ANY | CO 1.252.041.367 KG/ANY | NO2 1.452.965 KG/ANY

SANTA MARGARIDA I ELS MONJOS - 19 GENER 2007

CO2 789.337.347 KG/ANY | CO 3.867.096 KG/ANY | NO2 977.787 KG/ANY

ALACANT - 22 FEBRER 2011

CO2 641.936.000 KG/ANY | CO 1.449.305 KG/ANY | NO2 420.332 KG/ANY

BUNYOL - 22 NOVEMBRE 2006

CO2 581.257.000 KG/ANY | CO 664.889 KG/ANY | NO2 905.248 KG/ANY

SAGUNT - 17 DESEMBRE 2004

CO2 496.147.000 KG/ANY | CO 512.312 KG/ANY | NO2 1.603.153 KG/ANY

VALLCARCA (Només opera dos mesos l'any) - 13 MARÇ 2007

CO2 479.355.999 KG/ANY | CO 11.044.987 KG/ANY | NO2 377.181 KG/ANY

MONTCADA I REIXAC - 29 ABRIL 2008

CO2 282.067.752 KG/ANY | CO 810.902 KG/ANY | NO2 549.340 KG/ANY

LLOSETA - 26 JUNY 2007

CO2 250.000.000 KG/ANY | CO 521.000 KG/ANY | NO2 415.000 KG/ANY

ALCANAR - 5 JULIOL 2010

CO2 171.660.000 KG/ANY | CO 579.949 KG/ANY | NO2 359.161 KG/ANY

SANT FELIU DE LLOBREGAT (No activa) - 29 ABRIL 2008

CO2 136.321.000 KG/ANY | CO 1.050.000 KG/ANY | NO2 179.445 KG/ANY

L'àrea d'afectació aproximada de 5km es basa en un estudi fet per la Universitat Carlos III de Madrid, que demostra que viure en un radi d'acció de 5km d'una incineradora o abocador augmenta les possibilitats de tenir càncer.

Les dades d'emissió de gasos són les darreres trobades a la base de dades del PRTR. La majoria són de 2013.

FONTS: Fundación Laboral del Cemento y el Medio Ambiente (CEMA) * Plataforma Antiincineració de Montcada i Reixac * PRTR España: Registro Estatal de Emisiones y Fuentes Contaminantes

El veïnat de Montcada i Reixac planta cara a Lafarge

Victor Yustres
@victoryus3

Als Països Catalans, la lluita contra la incineració de residus ha tingut el seu màxim exponent a Montcada i Reixac, on la plataforma veïnal antiincineració fa nou anys que manté un pols polític i judicial amb una fàbrica cimentera propietat de la multinacional francesa Lafarge. El juliol passat, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) els va donar la raó: va emetre sentència davant el recurs presentat per l'Ajuntament de Montcada contra el Departament de Medi Ambient de la Generalitat i va retirar l'autorització ambiental per cremar residus atorgada a Lafarge l'any 2008 en considerar-la nul·la de ple dret i, per tant, impossible de corregir. La Plataforma Veïnal de Montcada defensa que ja no és possible que l'empresa adeqüi els permisos i, per tant, hauria de clausurar la seva activitat.

La cimentera va rebre una autorització de la Generalitat per utilitzar combustibles derivats de residus (CDR), però no va informar l'Ajuntament del canvi ni va publicar un nou estudi d'impacte ambiental. Malgrat la retirada de l'autorització ambiental, la cimentera continua cremant residus i al·lega que la sentència encara no és ferma.

La Plataforma Antiincineració de Montcada i Reixac es va crear l'any 2006, quan un grup de veïns i veïnes es va assabentar que l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) havia signat un acord amb la fàbrica de Lafarge per incinerar fangs de les depuradores d'aigua i altres residus altament contaminants, com farines càrnies, plàstics o residus urbans, que feien servir com a combustible. Des de llavors, la lluita ha estat constant: més de vint manifestacions, 200 comunicats, recollides de firmes i batalles judicials per aturar una activitat altament perjudicial per a la salut. Un estudi de la Universitat Carlos III de Madrid demostra que la població que viu en un radi de cinc quilòme-

Instantània d'una acció de protesta impulsada per la plataforma veïnal

tres al voltant d'un centre d'incineració té un risc alt de patir càncer. La incineració a les cimiteres genera més de 100 substàncies tòxiques i unes partícules ultrafines molt perilloses, de menys de 2,5 micres, que passen directament dels pulmons a la sang. Segons l'estudi, més d'un milió de persones es troben al radi de risc de la cimentera de Montcada.

La lluita contra la crema de residus s'ha multiplicat i organitzat a escala local, però també en l'àmbit català (cinc

casos es concentren a la província de Barcelona i un a les terres de l'Ebre), a l'Estat espanyol i internacionalment. A Eslovènia, per exemple, la pressió veïnal ha aconseguit clausurar l'activitat d'una cimentera, també propietat de Lafarge, per la manca de permisos mediambientals. Amb la creació de coordinadores internacionals, s'organitzen accions conjuntes com la Trobada Internacional contra la Incineració i pel Residu Zero.

La lluita internacional contra la incineració de residus se cita a Catalunya

Antonio Alcántara
@Antalcantara

Els dies 27, 28 i 29 de novembre, el municipi de Montcada i Reixac, a la comarca del Vallès Occidental, acollirà la II Trobada Internacional Contra la Incineració en Fàbriques de Ciment. És la continuació de la que va tenir lloc l'any 2014 al municipi italià de Barletta. El seu principal objectiu és consolidar la xarxa global contra la incineració i a favor del model anomenat residu zero. "Aquesta reunió ens permet un intercanvi d'experiències i informació de valor incalculable", explica una de les integrants del grup organitzador. "Els fan servir les seves xarxes econòmiques i nosaltres fem servir les nostres xarxes solidàries", afegeix.

La trobada està organitzada per la Plataforma contra la incineració de Montcada i Reixac i la Global Alliance Incinerator Alternatives (GAIA). Compta amb el suport de diferents entitats del municipi i també de la ciutat de Barcelona. El 9 de setembre, prop de 40 persones van donar el tret de sortida a l'organització de les jornades en una assemblea veïnal a Can Sant Joan, un barri de la localitat on ja hi tenen experiència, ja

que formen part d'una xarxa estatal i n'estan creant una d'àmbit català.

El programa comptarà amb diverses taules rodones, actes culturals i dues ponències de Paul Connert, expert en química i toxicologia i professor a la Universitat de St. Lawrence (EUA). A la trobada, també hi assistiran activistes d'arreu del món (Índia, Eslovènia, Xile, Mèxic...) i d'altres municipis catalans i de l'Estat espanyol que viuen el problema de la incineració a les cimiteres de ben a prop. És el cas de Sant Vicenç dels Horts, Santa Margarida i els Monjos, Ponferrada o Toledo.

Aquestes jornades arriben en un moment esperançador per al veïnat. Durant l'últim any, diversos artistes han donat suport a la campanya. El cantant Feliu Ventura, els grups de música Itaca Band i La Pegatina i l'actor Sergi López es van posicionar contra la incineració a la cimentera Lafarge. El mes de maig, el consistori va canviar de color polític. Totes les persones que integren el nou govern volen tancar la instal·lació. Per últim, a finals de juliol, una sentència de l'Audiència Nacional espanyola va donar la raó al veïnat i va retirar el permís mediambiental de la fàbrica. "Ara, hem de lluitar perquè s'apliqui la sentència", afirma Jose Luis Conejero, de la plataforma. Encara hi ha dies que es veu fum sortint de les xemeneies. ◀

Col·lectius ecologistes i veïnals es van reunir l'any passat a la localitat italiana de Barletta

Un desallotjament al barri del Clot de Barcelona va acabar amb destrosses, cops i un procés judicial obert als desallotjats / ALBERT GARCIA

La imputació del Molt Honorable ha aixecat onades de solidaritat però, dins els moviments socials, han sorgit veus que recorden el seu paper acusador amb desnonats o vaguistes

Artur Mas, víctima i botxí

El dit acusador del president de la Generalitat ha impulsat nombrosos procediments penals contra vaguistes i manifestants els últims anys. El cas més conegut el trobem en l'acció Aturem el Parlament, però la llista és llarga

Jesús Rodríguez
@albertmartnez

Artur Mas i les exconselleres Joana Ortega i Irene Rigau afronten una petició de sis mesos a un any de presó i la inhabilitació per a l'exercici de càrrec públic arran de la convocatòria de la consulta del 9 de novembre de 2014. L'ANC, Òmnium i l'Assemblea de Municipis per a la Independència han fet una crida a solidaritzar-se amb el president, però, dins els moviments socials, han sorgit veus que recorden el paper acusador del Molt Honorable en d'altres causes judicials.

Ermengol Gassiot, secretari general de la CGT Catalunya, manifestava en un article d'opinió recent: "No em puc solidaritzar amb un cap d'un govern que s'ha personat sistemàticament com a acusació contra militants de moviments socials, sindicals i polítics de l'esquerra alternativa". Si repassem les darreres pàgines de la història judicial catalana, veurem que l'investida acusatòria no s'ha limitat a les activistes, sinó que ha arribat més lluny. És el cas dels membres d'una família d'origen guineà que viuen i treballen a Catalunya des de fa trenta anys. Verónica Loká, Eliseo Loyé i els seus tres fills residien al número 22 del carrer d'Andrade, al barri del Clot de Barcelona. El 25 de juliol de 2011, van viure un dels episodis més traumàtics de la seva vida.

Després d'impagar diversos rebuts del lloguer del seu habitatge, un jutge va ordenar el desnonament de la família als Mossos d'Esquadra. Onze furgons d'antidisturbis van arribar a la zona. Els policies van baixar -amb la porra a la mà- i van estomacar un centenar de veïnes i activistes que, concentrades a la porta del bloc de pisos, s'agafaven dels braços en senyal de resistència. Un sotsinspector i dos agents de la policia catalana van assaltar el domicili mitjançant una escala recolzada al balcó. Durant quatre mesos, la família es va quedar sense llar i amb bona part de les pertinences destrossades. Quatre anys més tard, Eliseo i Verónica estan pendents de judici. La Generalitat de Catalunya ha impulsat l'acusació penal contra la parella, tot i que no consta que hi hagi cap perjudici per a la institució. "Una cosa és que hi hagi agents ferits de consideració o perjudicis econòmics pel govern, però, en d'altres supòsits,

La Generalitat es va constituir com a demandant contra participants de l'acció Aturem el Parlament / ORIOL CLAVERA

no s'entén per què la Generalitat redobla el paper de la fiscalia", manifesta l'advocada Laia Serra, que ha presentat recursos contra la personació del govern d'Artur Mas en aquesta i altres causes penals. El cas més conegut és el de l'acció Aturem el Parlament, esdevinguda la nit del 14 al 15 de juny de 2011, en el marc de les mobilitzacions del 15-M.

Manos Limpias i Artur Mas

Es dona la paradoxa que, a l'expedient judicial del cas Aturem el Parlament, el segell acusador de la Generalitat apareix al costat del nom del representant del sindicat Manos Limpias. El govern de Mas va fer pinya amb aquesta organització per aconseguir tombar la sentència absolutòria dictada per l'Audiència Nacional espanyola. Vuit joves activistes catalanes hauran d'ingressar tres anys a la presó -en cas que el govern espanyol no els atorgui l'indult- després que el Tribunal Suprem revoqués la sentència que considerava que el bloqueig del Parlament català entrava dins els marges dels drets a la lliure expressió i manifestació. Manos Limpias és, precisament, qui ara exerceix l'acusació contra Mas, com a líder de la querrela per la consulta del 9-N. La providència signada pel magistrat Joan Manuel Abril Campoy -que actualment també ocupa la presidència del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra- on se cita Mas, Ortega i Rigau a declarar com a imputats els dies 13 i 15 d'octubre d'enguany, inclou la referència acusatòria de Manos Limpias a l'encapçalament. Cal destacar, però, que entre els jutges que presideixen la sala civil i penal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya -que serà l'encarregada de jutjar el president i les conselleres- hi ha Miguel Ángel Gimeno i Maria Eugènia Alegret. Tots dos mantenen una cordial relació personal amb el polític convergent.

Dit acusador inflexible

De l'acció Aturem el Parlament, se'n van derivar nombrosos procediments penals, la majoria dels quals es van unificar en la causa que va anar a parar a l'Audiència Nacional espanyola.

Però hi ha expedients que es van quedar als jutjats catalans. És el cas d'un noi que actualment té 26 anys i que, quan van passar els fets, ja patia brots psicòtics, recurrents segons consta a les diligències judicials. Va optar per marxar a viure a l'Argentina i ara ha tornat per declarar davant del jutjat d'instrucció número 21, encarregat del cas. La fiscalia s'ha retirat de la causa i entén que el jove era víctima d'una patologia mental en el moment dels fets, però el lletrat de la Generalitat manté l'acusació per desordres públics i resistència a l'autoritat. Això significaria una pena de dos anys i mig de presó en cas de sentència condemnatòria. El govern català s'ha mostrat inflexible davant les peticions de clemència de l'advocat del manifestant.

Les vagues generals i Can Vies

La veritable allau acusatòria del govern d'Artur Mas deriva de les vagues generals del 29 de setembre de 2010, el 29 de març de 2012 i el 14 de novembre de 2012. Són més d'un centenar de procediments penals oberts sobretot contra manifestants, malgrat que trobem una àmplia gamma de casos en què periodistes o testimonis dels fets han passat a formar part de la particular llista *j'accuse* del president contra la revolta social als carrers de Catalunya. El sindicat CGT és perseguit penalment per la Generalitat i dues de les seves afiliades afronten peticions de dos anys i mig de presó per la crema simbòlica d'un grapat de papers a les portes de la Borsa de Barcelona durant la vaga del 29 de març. Eva i Laura van ser detingudes per agents de paísà 26 dies després de les mobilitzacions: Laura va passar tres setmanes en presó preventiva. Cal recordar que, en un principi, la Generalitat demanava una pena conjunta de 30 anys d'encarcerament per a les dues activistes. La CGT afronta una petició de responsabilitat civil subsidiària per un valor de 40.000 euros. Un jove manifestant de Nou Barris i quatre vaguistes del Poble Nou també s'asseuran a la banqueta dels acusats, amb peticions de fins a tres anys de presó per part del govern.

El tancament de files del govern Mas respecte a les intervencions de la Brigada Mòbil dels Mossos d'Esquadra ha

donat carta blanca a la policia catalana en una trentena de processos penals, oberts arran de les manifestacions contra el desallotjament de Can Vies. Quatre d'aquestes instruccions han acabat amb penes de presó superiors als dos anys -d'obligat compliment- i, ara, es mantenen a l'espera que es resolguin els recursos presentats davant l'Audiència de Barcelona. El testimoni dels policies ha estat determinant en la majoria dels casos, en què no constaven més proves que la simple paraula dels agents. En un d'aquests procediments, l'acusador -acompanyat d'un lletrat de la Generalitat- era el sotsinspector Jordi Arasa. Tot i haver estat condemnat en ferm pels cops de porra que va propinar a l'exdiputat David Fernández -durant l'acampada indignada de la plaça Catalunya-, Arasa ha rebut el suport i una renovada mostra de confiança del director general de la policia, Albert Batlle.

Ester Quintana i J. A. Benítez, la impunitat com a norma

Però no tot són acusacions, també hi ha defensa: defensa corporativa. Els casos d'Ester Quintana i Juan Andrés Benítez han erosionat la imatge dels Mossos al llarg de la darrera legislatura. La Generalitat ha posat la seva maquinària jurídica al servei de garantir la impunitat penal de funcionaris policials acusats de ser els presumptes autors materials de greus delictes. El mateix conseller d'Interior, Jordi Jané, ha reconegut *de facto* l'autoria policial de les greus lesions a Ester Quintana, després de decidir indemnitzar-la amb 260.000 euros. L'advocada Olga Tubau, que defensa els interessos del sotsinspector i l'escopeter acusats del tret de bala de goma que va destrossar l'ull de la veïna de la Verneda, també ho va reconèixer a la sala de vistes, això sí, dos anys i mig després dels fets. L'estratègia política i judicial és de manual i es reitera en tots els casos: negar la major quan passen els fets per evitar el desgast polític del conseller de torn -Felip Puig, Ramon Espadaler-, evitar que la via penal comporti penes de presó pels agents i, a última hora, posar sobre la taula la indemnització econòmica com a últim recurs per fer callar les víctimes. Ester Quintana, però, ho té clar: "Això no farà justícia, això no farà que em tornin l'ull que em van treure els Mossos d'Esquadra; arribarem fins al final". ◀

La veritable allau acusatòria del govern Mas deriva de les vagues generals del 29 de setembre de 2010, el 29 de març de 2012 i el 14 de novembre de 2012

Hi ha més d'un centenar de procediments penals oberts sobretot contra manifestants, però que també s'han dirigit contra periodistes o testimonis dels fets

Arnaldo Otegi

“L'Estat pretén jugar als escacs amb guants de boxa i això és senzillament impossible”

Un diàleg és una conversa entre persones, una forma discursiva caracteritzada per l'intercanvi d'idees, sovint contraposades. Com a eina indispensable per a la resolució de qualsevol conflicte, era l'aposta de l'esquerra 'abertzale' quan Arnaldo Otegi, Rafa Díez, Miren Zabaleta, Sonia Jacinto i Arkaitz Rodríguez van ser detinguts l'octubre de 2009 en el marc de l'anomenat cas Bateragune (punt de trobada, en èuscar) i van ser condemnats el setembre de 2011. Van apostar per la pau quan més calia, quan ningú no hi creia, i aquella aposta ferma, rere la deriva antiterrorista del *tot és ETA* i sota l'acusació d'intentar reconstruir la mesa nacional de Batasuna, els va dur a la presó. L'estratègia unilateral per la pau es va soldar el 20 d'octubre de 2011, tot just fa quatre anys, amb l'anunci per part d'ETA de l'abandonament definitiu de l'activitat armada. El diàleg, tanmateix, també hauria de ser la base de qualsevol entrevista, però, en aquest cas, l'empresonament d'Arnaldo Otegi, històric militant de l'esquerra 'abertzale' i actual secretari general de Sortu, ho impedeix. Les preguntes d'aquesta entrevista van sortir en direcció a la presó de Logronyo el 12 d'agost i van fer el viatge de tornada el 25 de setembre. En total, dotze pàgines escrites a mà des d'una cel·la de deu metres quadrats, on passa més de quinze hores al dia, llegint i estudiant. La *Directa* publica bona part de l'extens qüestionari que es podrà llegir íntegrament a la pàgina web, on, el 27 de setembre passat, amb motiu de les eleccions, ja es va avançar un fragment sobre la seva visió del procés polític català. Després de sis anys entre reixes, el proper 11 d'octubre, Zabaleta, Jacinto i Rodríguez sortiran en llibertat. Díez encara haurà d'esperar. I el proper abril, és Otegi qui té una doble cita amb la llibertat: la pròpia i la del seu poble. Quan deixi enrere Logronyo, haurà passat més de catorze anys a la presó, però amb les idees intactes.

Gemma Garcia
@gemma_g_fabrega

Dret penal d'enemic: la sentència que et condemna no addueix el que has fet, sinó qui ets i què no has fet. En tot cas, per què creus que estàs pres?

La condemna va obeir únicament a consideracions de naturalesa política, una sentència que es va elaborar de darrere cap endavant. Primer, es va deixar clara la disposició final -la condemna- i, després, es va intentar argumentar jurídicament. El nostre *delicte* més greu va ser plantejar i aconseguir que la violència armada d'ETA desaparegués definitivament de l'equació política basca. Dit d'una altra manera: el nostre delicte va consistir a traslladar la confrontació amb l'Estat del ring de boxa al tauler d'escacs. I, tenint en compte que alguna operació de la Guàrdia Civil ha estat batejada amb similis escaquistes, queda clar que l'Estat pretén jugar als escacs amb guants de boxa. I això és senzillament impossible.

En quin règim de reclusió et trobes i com és un dia a la presó?

La presó *oficial* es resumeix en tres paraules: soroll, rutina i arbitrarietat. Però també existeix la presó que construïm cada dia els presos i les preses, en aquest cas, polítics. La nostra vida transcorre entre els llibres -de lectura o d'estudi-, l'esport i un constant debat polític. A Logronyo, passem oficialment i reglamentàriament quinze hores a la nostra cel·la de deu metres quadrats, que, en el nostre cas, són més perquè renunciem voluntàriament a algunes hores de pati per estudiar o llegir.

Quin ha estat el moment més dur dels anys que has passat a la presó? I fora?

Aquests últims anys, he perdut la meva sogra i amics, però, sens dubte, els moments més durs van ser l'infart de miocardi que va patir el meu pare -del qual s'ha recuperat- i, per sobre de tot, la mort de la meua mare. Ho vaig manifestar a la carta de comiat que li vaig escriure públicament: quan la meua mare tenia tan sols sis anys, va conèixer el seu germà a la presó d'El Dueso, on avui es troba pres el meu company Rafa Díez per la mateixa causa que jo. Vuitanta anys després, la mare ha mort sense veure'm en llibertat i sense veure allò que va anhelar tota la vida: la llibertat de tots els presos i les preses. Aquest podria ser un

/ DANI BLANCO
(ARGIA)

bon resum de la història democràtica de l'Estat espanyol. Fora de la presó, també hi ha hagut moments dolorosos en l'àmbit personal -la mort d'amistats i companys i companyes. En l'àmbit polític, per mi, a més dels dies posteriors a les detencions de Madrid de l'11-M, cada ruptura dels processos de negociació i les consegüents conseqüències de mort i frustració, patiment i dolor en tots els sectors de la societat basca o espanyola.

L'Estat sempre havia reiterat que, en absència de violència, tot era possible. Davant del nou escenari basc, però, ha respost amb immobilitat i des de lògiques repressives, exceptuant l'acceptació de la legalització d'EH Bildu. Quins creus que són els substrats polítics i els condicionants que mantenen aquesta posició?

Una primera precisió: la legalització d'EH Bildu no va ser cap concessió, simplement, la relació de forces que havíem construït amb el canvi d'estratègia va fer impossible que l'Estat adoptés qualsevol altra decisió. Dit això, em consta que la il·legalització de Bildu formava part de l'agenda del PP: la declaració de cessament definitiu de la lluita armada per part d'ETA i les suggerències de la comunitat internacional van frustrar aquests plans. El substrat d'aquest tarannà és quelcom que l'Estat porta incorporat al seu ADN polític i cultural: davant la manca de cultura democràtica, només resta l'amenaça i la força, perfectes per al ring de boxa. Però, en els escacs, no valen els guants i, si te'ls poses, la teva naturalesa *antidemocràtica* queda al descobert. Així doncs, aquell afegit de *tot*

és possible sense violència ha quedat retratat com el que era: una autèntica mentida, una fal·làcia.

Continuen els empresonaments per motius polítics, com el del jovent basc per la seva pertinença a Segi, el tancament d'Herriko Tabernas o la dispersió penitenciària. Per què no mou cap fitxa el govern espanyol?

El govern, amb totes aquestes iniciatives de caràcter repressiu, intenta capgirar el tauler d'escacs i recrear de manera artificial el ring de boxa. Necessita allargar al màxim l'*ombra* i la lògica de l'escenari anterior. Perquè creu que té una alternativa en la lògica *antiterrorista* (el ring), mentre que en l'escenari actual (els escacs) no la té. Per això, quan ja no té un boxejador al davant, el crea artificialment detenint, empresonant i manipulant la informació. Senzillament, perquè no té arguments ni talent per *jugar* en el nou escenari. Senzillament, perquè no té alternativa. Per això intenta guanyar temps, perquè el que tem, la primera de les seves preocupacions, és que el País Basc comenci el camí emprès per Catalunya.

Des de 1998, l'Estat espanyol va desplegar un autèntic laboratori antiterrorista sota la construcció del 'tot és ETA'. Quin rèdit ha obtingut i encara obté d'aquella estratègia?

Aquell era el context ideal per a l'Estat. Va edificar una estratègia global que li va permetre la criminalització de l'independentisme i l'intent permanent de reduir el conflicte polític a una mera qüestió antiterrorista. A més, davant la comunitat

“

La legalització d'EH Bildu no va ser cap concessió: la relació de forces que havíem construït amb el canvi d'estratègia va fer impossible que l'Estat adoptés qualsevol altra decisió

L'Estat va edificar una estratègia global que li va permetre criminalitzar l'independentisme i reduir el conflicte polític a una mera qüestió antiterrorista

”

internacional, li garantia nivells d'impunitat importants respecte a l'escala repressiva que duia a terme. I quina era la raó principal en què se sustentava l'esmentada estratègia repressiva global? L'existència de la violència armada d'ETA era la gran coartada. I què vam fer nosaltres? Deixar-los sense coartada. Encara hi ha dubtes sobre quina és la veritable raó del nostre empresonament?

Quines perspectives de futur i quins escenaris possibles de desbloqueig albira Arnaldo Otegi?

La perspectiva que dona el temps m'ha permès arribar a la següent conclusió: per a l'Estat, una solució acordada al conflicte que reconegui la identitat nacional del país basc o català i el seu dret a decidir és, en termes estratègics, tan inassumible com la independència de les nostres respectives nacions. He arribat al convenciment que hem de preocupar-nos de posar en marxa una dinàmica que ens condueixi a la creació del nostre propi Estat, més que intentar elaborar estratègies alambinades per provar de moure les posicions de l'Estat. Si les nostres estratègies d'alliberament passen necessàriament per acords amb l'Estat, no hi haurà acords ni hi haurà alliberament. Això significa que rebutgem tot tipus d'acords? En absolut. Significa que tracem el nostre full de ruta amb independència que n'hi hagi o no.

Al teu pròleg de la recent biografia de Pepe Mujica, apel·les a l'ètica revolucionària i el sofriment. Quines lliçons es poden extreure del conflicte viscut al País Basc?

Per mi, hi ha un principi d'ètica revolucionària en el qual els revolucionaris i les revolucionàries hem d'ancorar sempre la nostra posició. Una revolució ha d'escollir, si existeix una mínima possibilitat, el camí que generi menys costos en termes humans, tant a les seves files com a les de l'adversari.

Tants anys de conflicte, com han marcat políticament, socialment i culturalment la societat basca? Com es recomponen els vincles?

La vida social i política del nostre poble ha estat travessada per la violència i la confrontació. No hi ha una sola generació del nostre país, durant els darrers dos segles, que no hagi conegut i patit els embats de la confrontació armada. No sé si,

davant aquesta realitat sagnant, la societat basca-navarresa ha generat una mena d'anticossos d'autodefensa que li han permès construir models de convivència social no absolutament fracturats, excepte en períodes molt concrets. Ara, la meua percepció és que la convivència social ha aconseguit graus de normalitat importants en el nostre poble. I és un actiu important per al nostre futur. Però, dit això, aquesta aparent normalitat no ens ha de fer perdre de vista que encara subsisteixen ferides greus en el teixit social de tots els sectors. La cicatrització d'aquestes ferides ens ha d'interpel·lar tots i totes, inclòs un Estat entestat a mantenir la seva violència estructural de detencions i empresonaments.

L'exgeneral de la Guàrdia Civil Rodríguez Galindo només ha complert quatre anys de presó d'una condemna de 75 i els condemnats del GAL han complert una mitjana del 10% de les penes. Què penses quan observes això mentre dus sis anys encarcerat per defensar una aposta política de pau?

Em sembla la prova evident que les activitats desenvolupades per les persones que cita no van tenir mai un caràcter personal, sinó que van formar part de l'estratègia de l'Estat.

El discurs oficial remet a una sola violència...

Els discursos no són neutrals, són construccions ideològiques. El discurs sobre l'existència d'una única violència té l'objectiu de deslegitimar-ne una (la d'ETA en aquest cas) i legitimar-ne una altra, evidentment, la de l'Estat. Així doncs, seguint aquest raonament, el que cal projectar és -àmpliament i planerament- que no existeix cap conflicte polític i que, per tant, la lluita armada d'ETA es pot reduir a un problema criminal o, a tot estirar, antiterrorista. En definitiva, no existiria cap motivació política en el cas dels militants d'ETA, en la seva pròpia organització. I, a més, l'ús de la repressió estaria totalment justificat en la mesura que, sent un problema d'ordre públic, la resposta s'ha d'articular des de la repressió jurídica i policial, no en termes polítics i democràtics.

Quin és el relat de l'esquerra 'abertzale'?

El relat és, ara mateix, una batalla ideològica fonamental per a l'Estat i també per als partits de la casta -espanyola o basca- que

han sostingut el règim del 78. Aquesta batalla es vol recobrir amb un vestuari ètic, però té -per mi- un objectiu polític claríssim: que l'esquerra *abertzale* reconegui públicament -sotmesa a un judici inquisitorial- que tota la seva trajectòria i el seu recorregut històric han estat un greu error, perquè això la inhabilitaria com a alternativa de futur als ulls de la mateixa societat basca-navarresa. Més que buscar una confessió de la nostra culpabilitat, el que busquen és certificar la seva innocència i la seva no responsabilitat en múltiples i gravíssimes violacions de drets humans: des de la guerra bruta a la tortura, passant per totes les conculcacions de drets civils i polítics que han practicat. I ho fan ara, precisament en el moment i en el context històric en què Catalunya i fins i tot una part de l'esquerra espanyola reconeixen que el diagnòstic més encertat sobre la transició i la Constitució del 78 el va fer l'esquerra *abertzale*. Una altra cosa diferent és l'estratègia que va impulsar, que em sembla perfectament discutible. Per resumir quin seria el relat que nosaltres defensem, em

“

No hi ha una sola generació del nostre país, durant els darrers dos segles, que no hagi conegut i patit els embats de la confrontació armada

Si les nostres estratègies d'alliberament passen necessàriament per acords amb l'Estat, no hi haurà acords ni hi haurà alliberament

”

En poques paraules

Un fet històric: La defensa de l'Estat Basc de Navarra a Amaiur el 1522 (aviat farà 500 anys; un aniversari molt bonic).

Un referent polític: Gerry Adams, Antonio Gramsci.

Una referent política: Rosa Luxemburg, Rosa Parks.

Un llibre: *Moroak gara behelaino artean*, de Joseba Sarrionandia. *El hombre que amaba los perros*, de Leonardo Padura (molt recomanable).

Una pel·lícula: *Avatar*. *Novecento*.

Una cançó: "The Partisan", de Leonard Cohen. "Hotel Monbar", de Kortatu.

Una frase recurrent: "Els contes de fades són verídics no només perquè ens expliquen que els dracs existeixen, sinó perquè ens expliquen que se'ls pot vèncer" (G. K. Chesterton).

El 2008, Otegui va sortir de la presó de Martutene, on va estar empresonat per participar en un acte d'homenatge a Argala / JON URBE - ARGAZKI PRESS

remetré a Antonio Machado quan deia: "La veritat és un mirall partit que ningú no posseeix del tot. La meua veritat? No, la teua veritat? Tampoc. Ajuntem-les i tindrem tots dos una porció més gran de veritat". Nosaltres, amb aquest esperit, defensem un relat plural, inclúsiu i no exclouent de cap d'aquestes porcions de veritat. O millor encara, sabent que tots els relats ho són, d'una part, el que defensem és la pluralitat de relats sempre que no neguin els de la resta. És a dir: sempre que no tinguin un caràcter exclouent i totalitari o que es facin amb la intenció o l'objectiu d'aguditzar i aprofundir en el dolor de l'altra part.

Recentment, la Parròquia de San Carlos Borromeo d'Entrevías (Madrid) va acollir una trobada entre víctimes d'ETA i de violència policial o terrorisme d'Estat. Ha mancat empatia entre ambdues?

Aquesta trobada s'havia de celebrar al Congrés dels Diputats i va ser suspesa per la Mesa del Congrés (PSOE i PP), una prova més que la preocupació ètica no està present en l'actitud de la casta política. En qualsevol cas, aquestes trobades són absolutament necessàries i positives perquè trenquen la lògica del relat únic i assenten les bases per a un futur molt més prometedor.

T'has trobat alguna vegada amb una víctima d'ETA?

Sí, amb algunes catalanes i algunes basques. He dit en alguna ocasió -i ho repeteixo- que considero imprescindible parlar menys de les víctimes i parlar més amb elles. Aquest diàleg franc i honest hauria d'haver començat amb aquells sectors que estan demostrant una disposició molt generosa i constructiva en la recerca d'horitzons d'acord sobre la memòria, la reparació i la no repetició.

Memòria, reconeixement, reparació, no repetició. És possible reparar els danys causats?

Hem de ser molt honestos a l'hora d'abordar qüestions tan sensibles com aquestes: no existeix reparació suficient en el cas d'aquells que van perdre la vida durant el llarguíssim període de confrontació armada. El que sí que és possible és reconèixer el dany causat i evitar que torni a succeir. I vull afegir una darrera reflexió: sobre la nostra responsabilitat en una part del dany causat, no hi ha -ni hi haurà en un futur- jutge més sever que la nostra pròpia consciència.

En termes de procés de pau, existeix un marc negociador en aquest moment?

Ni existeix ni existirà. L'Estat no té cap interès a tancar un cicle,

sinó que el vol mantenir obert perquè s'hi juga molt, en aquest envit. Al País Basc, no existeix un procés de pau ja que, perquè pugui existir, és condició imprescindible que les dues parts tinguin voluntat i interès per desenvolupar-lo.

Mandela va dir que, per aconseguir la pau, "ens hem de fer amics dels nostres enemics". S'ha avançat en aquest terreny?

Imagini'm amb un somriure ben ample en respondre: si el bo de Nelson Mandela hagués tingut com a enemics les elits espanyoles, mai no hauria albergat cap esperança en aquest sentit. Així, deixin-me fer una interpretació lliure i al mateix temps ajustada de la nostra realitat de frase: per aconseguir la pau al País Basc, hem d'aconseguir que els nostres enemics es converteixin en els nostres veïns, cadascun al seu propi Estat.

Rajoy considera que ETA és qui més perjudica el procés de reinserció de les persones preses...

Einstein va dir, una vegada, que la diferència entre el talent i l'estupidesa és que el talent té límits.

La qüestió dels presos i les preses sempre és vigent. És possible i desitjable l'amnistia quan hi ha tant dolor?

Fem una consideració prèvia. Avui, els presos i les preses independentistes basques som més que mai ostatges d'un Estat que, mitjançant la nostra instrumentalització, fonamentalment busca tres objectius. Vol perpetuar l'escenari anterior (ETA amb els seus presos). Vol generar frustració i desil·lusió al nostre poble (amb el nostre manteniment a la presó sense modificar la política penitenciària). Per últim, l'Estat entén que, mentre no es resolgui aquesta qüestió i ens tingui a les seves mans, el País Basc no iniciarà un procés sobiranista unilateral. Amb aquesta situació, els independentistes hem de fixar una posició clara: tots i totes les preses independentistes basques i refugiats i refugiades hem de recuperar la llibertat, tornar a casa nostra i al nostre país. Això no pot ser objecte de mercadeig polític, que no vol dir que no parlem d'un procés gradual. La meua opinió és que l'estratègia destinada a donar satisfacció a la qüestió de la llibertat dels presos i les preses ha de començar generant les condicions que permetin posar en marxa un procés unilateral sobiranista. Es tracta d'enviar un missatge clar a l'Estat: els *ostages* no impediran aquesta posada en marxa. En segon lloc i enllaçant amb aquest procés d'ofensiva popular sobiranista, s'han d'operativitzar els acords amb la comunitat internacional i els agents bascos per propiciar la pressió popular a favor de la nostra llibertat. I

“ Sabent que tots els relats ho són, d'una part, el que defensem és la pluralitat de relats sempre que no neguin els de la resta, sempre que no tinguin un caràcter exclouent o totalitari

Per aconseguir la pau al País Basc, hem d'aconseguir que els nostres enemics es converteixin en els nostres veïns, cadascun al seu propi Estat

Sobre la nostra responsabilitat en una part del dany causat, no hi ha -ni hi haurà en un futur- jutge més sever que la nostra pròpia consciència

”

L'any 2004, Batasuna va llençar una proposta de resolució del conflicte basc al velòdrom d'Anoeta / JUAN CARLOS RUIZ - ARGAZKI PRESS

“
Encara que no ens agradi, hem de reconèixer que, en la batalla ideològica, el neoliberalisme ens porta dècades d'avantatge
”

a l'últim, fent ús de la unilateralitat, hem d'utilitzar la seva pròpia legalitat per debilitar la posició de l'Estat. No hi ha un mal major per a l'Estat que demostrar que no compleix amb la seva pròpia legalitat.

ETA hauria d'anunciar la seva dissolució? Quan?

No tinc cap dubte sobre la voluntat d'ETA de desaparèixer de l'escenari polític basc amb la superació de les conseqüències del conflicte. Dit això, repassem quina ha estat l'actitud de l'Estat al respecte: quan ETA va fer un primer gest de desarmament, van citar els mediadors internacionals a l'Audiència Nacional; fa dos mesos, va dur a terme una operació policial en què, segons les seves pròpies paraules, va detenir "els responsables" del desarmament; quan vam plantejar el canvi d'estratègia, ens va detenir i empresonar. Cregui'm si li dic que l'Estat no té cap interès en el desarmament ni en el final d'ETA i farà tot el possible per impedir-ho.

L'esquerra 'abertzale', pel seu arrelament i la seva solidesa, ha estat una experiència singular dins l'esquerra europea. Com la definiríeu?

L'esquerra *abertzale* ha estat i és una enriquidora experiència d'autorganització popular. Amb els seus encerts i errors, ha situat el nostre poble en condicions d'aconseguir la plena

llibertat nacional en el context d'una societat justa i igualitària. Ni més ni menys.

Més enllà del cessament de la lluita armada i l'aposta pel procés de pau -una agenda política enorme-, des que va esclatar la crisi, la política de retallades ha asfixiat les classes populars i mitjanes. Quina ha de ser la resposta?

Per començar a construir una alternativa eficaç al neoliberalisme, necessitem -d'entrada- no abandonar mai el principi de realitat: encara que no ens agradi, hem de reconèixer que, en la batalla ideològica, ens porten dècades d'avantatge (principis i valors en les actuals societats occidentals). És cert, també, que l'actual crisi colpeja de manera cruel àmplies capes de la població que han experimentat els seus nivells d'indignació, però no de radicalització política, ja que crec exagerat pensar que això hagi sedimentat en una verdadera consciència transformadora i anticapitalista, almenys de moment. En aquest context, quina és l'esperança neoliberal? Que tan bon punt es produeixi una mínima recuperació -que mai no ho serà per a les capes populars-, les aigües tornaran al seu curs. Tanmateix, nosaltres sabem que, malgrat el discurs oficial, ja s'han començat a fer visibles els gèrmens d'una nova crisi en l'economia mundial. La nostra batalla fonamental s'ha de donar en el pla de les idees. La resposta al capitalisme exigeix una nova economia, una nova ètica i una nova política.

L'esquerra 'abertzale' parla d'independentisme i socialisme. Quin tipus de projecte polític i model socioeconòmic defensa?

A la dècada dels 80, Herri Batasuna va plantejar la necessitat d'un Banc Públic Basc, va definir la Unió Europea com l'Europa dels Mercaders i va defensar la nacionalització dels sectors estratègics de l'economia. Vam ser qualificats d'autèntics socialistes tranuïtadors. Avui és Jeremy Corbyn qui fa aquestes propostes com a secretari general del Partit Laborista. Així doncs, comencem per defensar la recuperació de totes les conquestes socials i econòmiques que, amb la gran coartada de la crisi, han reduït a cendres. Defensem la universalitat i la gratuïtat de tots els serveis públics essencials; la renda d'in-

gressos mínims per a tot ésser humà; construïm un sector públic fort, transparent i sota control democràtic; deixem clar que la propietat privada ha de desenvolupar una funció social i ha d'estar sotmesa a l'interès general. I recuperem la política amb majúscules perquè sotmeti i controli les forces del mercat i, al mateix temps, faci evolucionar la democràcia representativa cap a la combinació, amb nivells cada vegada més creixents, de democràcia participativa i democràcia directa.

En què consisteix l'alliberament social avui?

Necessitem recuperar sobiranes polítiques i econòmiques i posar-les totes en relació mitjançant una aliança -política, econòmica, ètica, ecològica- a escala mundial. Una agenda nacional i global per al canvi social ha d'incorporar necessàriament els següents eixos: la lluita per la supervivència del gènere humà i del planeta fent front al canvi climàtic; la lluita pel desarmament nuclear i la pau; la lluita per l'autodeterminació dels pobles; la lluita per un repartiment equitatiu de la riquesa, i la lluita per la superació del model patriarcal. Aquestes lluites són necessàriament anticapitalistes i han de trobar i construir un espai de coordinació i trobada a escala planetària a través d'una nova Internacional dels Pobles

És possible dins la Unió Europea de la troica?

En la Unió Europea actual no és possible, senzillament. I la pregunta subsegüent és: es pot modificar o reformar aquesta estructura que està concebuda com un autèntic projecte de dominació de les elits oligàrquiques amb els alemanys al capdavant? L'experiència grega deixa el resultat a la vista.

Autocrítica i crítica. Quines fórmules organitzatives, per a l'esquerra, de participació popular, desitjaria Arnaldo Otegi? Quina esquerra per a quin País Basc?

De què serveix plantejar una nova política, una nova economia o una nova ètica si continuem construint velles organitzacions i velles formes de funcionament? De què serveix plantejar nous/velles principis i valors si en la nostra vida diària no tenen el reflex necessari i coherent? Les nostres organitzacions i la nostra vida -militant i personal- han de ser un reflex

“No hi haurà cap reforma que reconegui el dret a decidir”

El règim del 78 està en crisi i el País Basc ja va dir no a aquella transició. Què creus que farà el règim per reproduir-se i tancar la crisi per i des de dalt? Hi ha el risc d'una segona transició? I quin paper juga el PNV en aquest escenari?

Al nostre país, històricament, tant el PNV com l'esquerra *abertzale* -de diferents maneres i amb diferent contingut- hem alimentat la possibilitat d'arribar a escenaris democràtics de reconeixement de la nostra identitat nacional i el nostre dret a decidir mitjançant un acord amb l'Estat. Avui, el PNV -com Unió- continua insistint en aquesta possibilitat, ja que considera que el procés català obligarà l'Estat a una reforma constitucional que, “aquesta vegada sí”, reconeixerà els nostres drets nacionals. Crec que aquest escenari simplement no existirà, senzillament no hi haurà cap reforma que reconegui el caràcter plurinacional de l'Estat i el dret a decidir de les nostres nacions. Qui defensa aquesta opció ven fum i, com més aviat en siguem conscients millor.

La fi del bipartidisme o l'entrada de nous actors emergents podria modificar substancialment aquest escenari? Com valora la irrupció i l'aposta de Podemos?

Crec sincerament que la fi del bipartidisme forma part més dels desitjos que

de la realitat. Sortirà afeblit a les properes eleccions espanyoles, però no amb la intensitat que alguns preveuen. La irrupció de Podemos, la vaig definir en el seu moment com l'arribada d'aire fresc en la política a l'Estat, però no amago que la seva evolució en alguns aspectes està començant a portar-me d'una respectuosa expectació a una molt respectuosa i cada vegada més profunda precaució intel·lectual.

Coincidiu amb Podemos que s'ha de trencar el cadenet del 78 i discrepeu pel que fa a la manera de fer-ho?

Nosaltres ja vam afirmar que la Constitució era un cadenet des que va néixer i aquest cadenet es trenca, per exemple, a Catalunya donant suport a la indepen-

“Les institucions no han de ser l'avantguarda dels canvis, sinó la rereguarda”

dència. No els veig allà, desgraciadament. Ja sé que em diran -i ho respecto, però no ho comparteixo- que el dret a decidir només serà possible quan es produeixi un procés constituent al conjunt de l'Estat, que modifiqui la Constitució i el reconegui. Saben molt bé,

però, que a l'Estat no hi ha una relació de forces per aconseguir aquest objectiu. Aleshores, què ens proposen? Esperar? Els dic, amb tot el respecte, que l'esquema és el contrari: són els processos constituents independentistes a les diferents nacions de l'Estat el que, en tot cas, podria fer necessari un procés constituent d'aquestes característiques al conjunt de l'Estat. Sumeu-hi, a això, una reflexió que ens va fer una persona molt poderosa d'un poderós mitjà de comunicació espanyol: “El partit que defensi obertament el dret a l'auto-determinació a Espanya se suïcidarà políticament i electoralment”. Ara que alguns ens parlen de processos constituents a l'Estat, la mantinc molt fresca i estic segur que ells també.

Quina valoració et mereix que evitin definir-se com un partit d'esquerres?

Res més allunyat del meu pensament polític que la mentalitat de *comissari polític* o la de guardià d'essències. Imagino que, darrere la decisió de no utilitzar l'adjectiu, hi han pesat més raons de caràcter sociològic-electoral que motivacions ideològiques. És probable que Podemos entengui que, en consonància amb el perfil de la sociologia espanyola, així és més factible aconseguir un grau més elevat de penetració electoral. En qualsevol cas, diré que una dinàmica d'*aggiornami-*

ento del teu programa polític en funció de l'evolució sociològica-electoral pot ser molt greu. Com bé deia Íñigo Errejón a *Gara*, al final, et porta a assemblar-te tant als *altres* que, si un dia aconseguixes el govern, ho fas amb el *seu* programa. I això de què serveix?

Arran de l'anomenada 'nova política', hi ha hagut una aposta: entrar a les institucions per recuperar-les. Quina és la dialèctica institució-carriera, partit-moviment, gestió-canvi social? Hi ha un dins sense un a fora?

Hi ha un dins sense un a fora si el que plantejges és una dinàmica de política convencional, si decideixes instal·lar-te a l'espai de confort del sistema. Les institucions, en una estratègia de transformació social, no poden ni han de ser l'avantguarda dels canvis, sinó, en tot cas, la seva rereguarda. El vertader motor del canvi s'ha de gestar en el teixit social i popular com a conseqüència d'una lluita ideològica ferma, tenaç i pacient que canviï l'escala de valors de la gent. Els canvis que es produeixen a conseqüència d'una majoria electoral sempre seran reversibles per una majoria alternativa d'un altre signe. Els canvis que es produeixen en l'escala de valors socials es podran endarrerir, reprimir o contenir, però sempre s'acabaràn imposant. ◀

fidel de l'alternativa que representem i defensem. Perquè no hi ha canvi social que no comenci per nosaltres mateixos.

L'Estat espanyol permetrà que Arnaldo Otegi pugui ser candidat a 'lehendakari'?

Si féssim una llista de problemes i prioritats de l'independentisme basc, el darrer dels problemes i prioritats seria saber si Arnaldo Otegi serà candidat a *lehendakari* o no. I li asseguro una cosa: jo entenc que els que han estat *lehendakaris* poden i han d'estar orgullosos d'haver-ho estat (amb matisos en el cas de Patxi López, que va accedir al càrrec prèvia mutilació d'una part important de l'electorat). Li asseguro que la meua màxima satisfacció, el meu màxim orgull, és saber que seria el candidat a *lehendakari* que suscita més rebuig a l'Estat. Saber que adoptaria totes les mesures per impedir-ho és un autèntic honor per a un independentista. I em sento prou recompensat amb aquest honor.

“Tenim motius per somriure perquè guanyarem”, com sempre dius?

He sentit Artur Mas parlant de la Revolució dels Somriures i Pablo Iglesias citant Kortatu. I el dia 27 hi haurà majoria absoluta de l'independentisme català. Sens dubte, tenim motius per somriure perquè lluitarem i guanyarem, i sobretot, perquè de tristos, ja ho són ells. ◀

Judici del cas Bateguine a l'Audiència Nacional
/ POOL EFE

Estalviar per transformar

La falta de transparència de la banca tradicional complica el seguiment de les inversions per part de la clientela. La banca i les finances ètiques opten per un model encarat al desenvolupament de les persones i la transformació social

Coop57 i Oikocredit són cooperatives que ofereixen serveis financers amb uns protocols d'inversió basats en la responsabilitat social

El model de creixement de Coop57 està basat en un model descentralitzat que els ha permès comptar amb grups a l'Aragó, Madrid, Andalusia, Galiza i Euskal Herria

Maties Lorente
@mtslorente

“L'exclusió de Catalunya de la zona euro a conseqüència de la ruptura unilateral del marc constitucional vigent comportaria que totes les entitats bancàries amb presència a Catalunya afrontessin greus problemes d'inseguretat jurídica. Les entitats integrants de l'Associació Espanyola de Banca (AEB) i la Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvis (CECA) consideren que, en tot moment, s'ha de preservar l'ordre constitucional i la pertinença del conjunt d'Espanya a la zona euro”. El 18 de setembre passat, el comunicat de l'AEB i la CECA feia pública la posició contrària a la independència de Catalunya dels principals bancs espanyols. Va prendre la forma d'una amenaça velada: si Catalunya optava per una declaració unilateral d'independència, els principals bancs espanyols abandonarien el país.

Quasi en el mateix moment que es publicava l'últimàtum a Madrid, diverses entitats del món de la banca i les finances ètiques com Triodos, Caixa d'Enginyers o Coop57 es desmarcaven del comunicat i destacaven la seva autonomia respecte a les dues agrupacions d'entitats. Aquest posicionament contrari a la postura oficial de la banca espanyola va fer que moltes persones començaren a preguntar-se: qui i què representen la banca i les finances ètiques?

Una banca, ètica?

Tot i que no hi ha una definició concreta del que són la banca i les finances ètiques, es pot dir que és aquell model bancari que segueix els principis de l'economia social. És a dir, una economia que posa les persones al davant, que es regeix per principis democràtics de participació i que busca

la sostenibilitat ambiental i maximitzar l'impacte social de l'activitat econòmica.

L'associació Finançament Ètic i Solidari (FETS), que agrupa organitzacions del tercer sector i de l'economia social a Catalunya, defineix cinc principis d'aquest model bancari i financer: l'ètica aplicada, la participació, la coherència, la transparència i la implicació. Així, l'ètica s'ha d'aplicar a l'hora de concedir préstecs o de fer inversions. La presa de decisions ha de seguir un procés democràtic i obert a les persones associades. La coherència s'entén com un balanç entre els valors de les entitats i la manera d'utilitzar els diners. El compromís amb la informació pública i establir criteris positius a l'hora de facilitar la inversió són les últimes peces que formen el *pentàleg* que proposa FETS.

Els diferents serveis que s'ofereixen sota el paraigua de la banca ètica es poden dividir en dos grans grups: bancaris i financers. Els bancs ètics lliguen el seu objectiu -obtenir benefici- amb el finançament d'activitats econòmiques que tinguin un impacte social positiu. Desenvolupen les tasques habituals -dipòsit de comptes corrents, emissió de targetes, serveis de banca en línia- i estan sota la supervisió del Banc d'Espanya. A Catalunya, hi ha dues entitats que ofereixen aquesta mena de serveis: Triodos i Fiare Banca Ètica. D'altra banda, trobem les cooperatives que ofereixen serveis financers amb uns protocols d'inversió basats en la responsabilitat social. Els més importants del país són Coop57 i Oikocredit.

Fomentar el cooperativisme

“L'únic objectiu de Coop57 és la transformació social”. Així de contundent es mostra Xavi Teis, membre d'aquesta cooperativa referent a l'Estat espanyol. Tot va començar l'any 1995, fruit de la lluita d'un grup de treballadores que van aconseguir que se les indemnitzés després de perdre la feina arran del tancament de l'editorial Bruguera, el 1986, i van crear un fons

Oikocredit està canviant un model basat en les microfinances amb l'objectiu de prioritzar el finançament de projectes relacionats amb àmbits com l'agricultura o les energies renovables

d'inversió tradicional i ajudés projectes de cooperació al desenvolupament", comenta David Díaz, membre de l'entitat a Catalunya. La cooperativa està inscrita als Països Baixos i només en poden formar part persones jurídiques. És per això que, perquè les persones puguin participar en el projecte, es constitueixen associacions territorials representades als òrgans de decisió centrals. Actualment, Oikocredit compta amb més de 800 sòcies i amb una cartera de 53.000 inversionistes.

"Un 80% de la nostra activitat es canalitza mitjançant institucions microfinanceres als països en vies de desenvolupament; l'altre 20% es fa mitjançant inversions directes a projectes", afirma Díaz. Les iniciatives han de passar un balanç ètic i social; també es busca que tinguin un doble impacte en l'economia i en la societat. La cooperativa està en procés de canviar un model basat en les microfinances amb l'objectiu de prioritzar el finançament de projectes relacionats amb àmbits com l'agricultura o les energies renovables. Per fer-ho, compta amb 34 oficines regionals gestionades per gent dels mateixos països: "Acompanyem els processos d'empoderament, però deixem tota la gestió en mans de les comunitats locals", explica el cooperativista.

En el context actual de qüestionament del model tradicional, la banca i les finances ètiques creixen. "Exemples com Coop57 o Oikocredit demostren que cada vegada hi ha més gent que confia en aquest model, uns per apostar en projectes a casa nostra -Coop57- i nosaltres per donar suport a projectes de fora. I crec que cada cop hi confiarà més gent perquè es tracta d'un activisme que no exigeix cap *sacrifici*: només triar on dipositem els nostres estalvis", conclou Díaz. ◀

per "retornar la solidaritat que havien trobat en tants anys de lluita obrera", explica el cooperativista. A més de donar suport a lluites internacionals, una part dels trenta milions de pessetes -uns 180.000 euros- amb què comptava el fons es va destinar a la "creació de projectes cooperatius autogestionats". Aquest va ser el tret de sortida de Coop57. Des d'aquell moment, no han parat de créixer. I Tei recorda que hi ha "alguns projectes que van rebre finançament als inicis, com la impremta Folí Verd, que encara funcionen".

Durant aquests vint anys, Coop 57 ha passat a tenir vora 700 entitats sòcies que poden rebre els serveis financers de la cooperativa. Hi ha 3.200 persones que són sòcies col·laboradores i aporten els seus estalvis per poder concedir préstecs. En total, han concedit més de 43 milions d'euros mitjançant més de 1.800 crèdits. "L'acció transformadora no la desenvolupem nosaltres directament, sinó les entitats sòcies mitjançant la seva activitat". Per decidir quines entitats poden formar part de la cooperativa, una comissió social avalua "el què i el com de la seva activitat", és a dir, que el projecte desenvolupi una tasca transformadora o la manera com ho faci tingui un component emancipador. La cooperativa metal·lúrgica Mol Matric de Barberà del Vallès, Cal Temerari (a Sant Cugat) o L'Olivera (a Vallbona de les Monges) en són alguns exemples.

El model de creixement de Coop57 està basat en un model "descentralitzat i en xarxa" que els ha permès comptar amb grups territorials a l'Aragó, Madrid, Andalusia, Galiza i Euskal Herria. Al País Valencià i Astúries, ja hi ha grups promotors que treballen per crear nous grups.

Microcrèdits per a l'apoderament

Oikocredit és una cooperativa de crèdit no bancària que es va crear als Països Baixos en 1975. "Es va plantejar com una eina que funcionés doblement: que servis d'alternativa a la banca

La banca espanyola i les inversions a la indústria militar

10.500 milions d'euros. Aquest va ser el benefici dels integrants de l'AEB i la CECA -Santander, BBVA, Popular, Sabadell, Caixabank i Bankia- l'any 2014, xifra que suposa un augment d'un 27% respecte als guanys de 2013.

Per a les entitats bancàries, les inversions són el pilar bàsic per a l'obtenció de beneficis. Una de les principals diferències entre la banca ètica i la tradicional és la reflexió al voltant dels negocis que finança. "Un dels fets que va motivar el desenvolupament de la banca ètica va ser la relació entre la banca tradicional i les empreses d'armament", comenta David Díaz, membre d'Oikocredit.

Banca Armada és una iniciativa de sensibilització i denúncia de les entitats financeres que participen en indústries militars. Al seu informe número 20, que actualitza les dades fins al 2013, es destaca que la banca espanyola ha invertit 7.238 milions d'euros en les companyies armamentístiques. Les entitats capdavanteres van ser el BBVA, el Banc Santander i Bankia, amb unes xifres aproximades de 3.626, 1.724 i 392 milions d'euros respectivament. Entre les empreses que van rebre finançament, trobem l'omnipresent Indra, Instalaza -dedicada a la producció de material per a cossos d'infanteria- o la constructora de naus de guerra Navantia.

Triodos i Fiare són els dos bancs ètics en actiu a Catalunya

No ens coneixem entre nosaltres

Andreu Navarra
@andreunavarra
Historiador i escriptor

Enric Vicedo i Jordi Soldevila exploren la història dels moviments socials lleidetans en un llibre

Els autors aporten hipòtesis que obren espais i intuïcions que confirmen amb tota mena de documents

En aquest assaig, es presenta el saber sense paternalisme o verticalitat, des del rigor més absolut

Pages Editors edita *Els moviments socials contemporanis. Treball, solidaritat i lluita a les terres a Lleida*. El llibre està escrit a quatre mans pels historiadors Enric Vicedo, especialista en camp lleidatà i relacions de producció agrària, i Jordi Soldevila, més decantat cap als moviments socials, les cultures polítiques i les identitats. El tàndem és fenomenal perquè l'assaig explora totes dues realitats, la rural i la urbana, mostrant les seves interrelacions i oferint un panorama complet i innovador.

Perquè, innovador, aquest llibre, ho és i molt. Les sorpreses arriben aviat, per exemple, quan s'examina el fenomen del frau en el delme de finals del segle XVIII, que Vicedo i Soldevila ja consideren una forma organitzada de resistència. Sobretot, és la manera revolucionària que tenen els autors de tractar els conflictes de l'Antic Règim el que converteix aquest llibre en una eina excepcional. També ho és una obertura de conceptes que ens permet accedir a un món ocult i variat d'inventives populars tant fascinants com difícils de documentar.

Un altre exemple: la manera entenedora i plana amb què s'explica fins a quin punt el món liberal va heretar i no substituir el senyoriu, sense estendre la propietat agrària, cosa que contradiu les històries de manual. I no és l'única vegada que passa. També s'examinen des d'una lent molt nova els moviments camperols, tradicionalment adscrits al reaccionarisme més encallat. En realitat, els pagesos enquadrats a les files carlines, per exemple, perfectament podien estar defensant drets propis més enllà de significacions polítiques que els eren alienes o, senzillament, indiferents.

Desfer tòpics

Vicedo i Soldevila aporten hipòtesis que obren espais i intuïcions que confirmen amb tota mena de registres i recullen publicacions exhumades: sermons, fullets, diaris d'actes, premsa i literatures volàtils... Es parla de delmes que no es paguen i d'antimoderns progressistes, però encara hi ha fenòmens molt més increïbles com, per exemple, una resistència organitzada semisindical a Cervera... l'any 1742! O, també, l'estranya col·laboració entre sectors republicans federals i forces carlines en les revoltes de l'últim quart del segle XIX, descrites sense dogmatismes i amb absoluta naturalitat.

Un altre encert indubtable és la manera com s'explica el pas del liberalisme radical al republicanisme, que es pot considerar un procés ben característic de moltes comarques catalanes: en dates matineres, descreuen el liberalisme en un sentit democratitzant. No és l'únic procés polític descrit amb intel·ligència: la crisi del sector olier, relacionada amb la fi de la Primera Guerra Mundial, condueix, lògicament, a la radicalització de 1931. En aquest llibre, es defugen els tòpics i es parla de personatges com Francesc Macià o Joaquín Maurín sense mites ni idealismes, com a homes de carn

i ossos enclavats en un hàbitat concret, i sempre amb documents i estadístiques a la mà.

Coneixement per a la societat

Cal celebrar que la Universitat de Lleida produeixi documents divulgatius com aquest. Ja està bé de professors egòlatres, de produccions que, per voler-se *científiques*, no són llegibles ni socialitzen el coneixement. Perquè socialitzar-lo no significa mentir, disffressar, construir una història rosa i complaent o perpetuar mites, sinó exactament el contrari. I això és el que han aconseguit els autors: innovar, sorprendre, fer ciència i presentar el saber sense paternalisme o verticalitat, des del rigor més absolut.

Aquest assaig té una clara lliçó transhistòrica: no ens coneixem entre nosaltres. No és ja que ens costi entaular corrents d'intercanvi d'iniciatives amb Madrid, Lisboa, Roma o París, és que no socialitzem el que està passant a Girona, Tarragona, Lleida, Sabadell, Terrassa o Berga. A mi, em sembla greu. Xerrant amb un dels autors, un se'n fa creus, de la inventiva local que existeix entre els catalans que no viuen al Cap i Casal. Per a mi, *Els moviments socials contemporanis* és una doble sorpresa. És una sorpresa historiogràfica, que enderroca tòpics amb pura documentació. A la vegada, és una troballa horitzontal o, diguem-ne, *territorial*: el coneixement del que s'ha arribat a fer, s'està fent o es farà aviat a Lleida. Calen més llibres com aquests. En Vicedo i en Soldevila ja els preparen, segur. ◀

/ FRANÇOIS
PAGES

Sovint el triomf es paga més car que el fracàs: 100 dies als ajuntaments

Iñaki García

@inyaki_ellokal

Membre de l'Associació Cultural El Lokal

Des de l'inici de l'aposta per assaltar les institucions, m'assalten més dubtes i temors que certeses i afirmacions. És des d'aquesta posició de la tradició cultural llibertària autònoma, des de l'autoorganització com a forma de canviar la societat en comú, que poso sobre la taula els meus pensaments, les meves preguntes i els meus pressentiments.

En un any, s'ha arribat a presidir l'Ajuntament i a guanyar les eleccions per la mínima. Es governa en franca minoria, amb una oposició ferotge i venjativa, amb tots els poders en contra i desitjant demostrar que aquest experiment és (i serà) un fracàs. Es compta amb uns suports mostrats en vots, amb molts desitjos de canvi i moltes esperances en el bon fer de les noves autoritats. I els moviments i les organitzacions de base estem mediatitzades, en bona part, pels diferents calendaris electorals, que ens fan entrar en competència i dedicar gran part del temps i les energies a guanyar davant d'una realitat exigent i cruel, de la qual amb prou feines resistim els cops. Ho fem al mateix temps que aguantem i mantenim les experiències, els espais i les vides, mentre pretenem construir alternatives al capitalisme. Dividits, cansats, però, tot i així, dignes, lluitem contínuament contra la barbàrie.

No em va agradar l'alegria desaforada, les expectatives desfermades davant unes possibilitats limitades. Vaig gaudir i celebrar el fracàs dels de sempre (els arrogants, corruptes, clientelistes), la fi de les majories absolutes i, és clar, també l'arribada a la institució de persones honestes, sense interessos corporatius, disposades a experimentar el contacte amb el poder en aquestes condicions per intentar canviar les coses.

Més que ocupar el poder, es tractava de fer-lo més feble, de treure-li agafadors i avantatges en aquesta lluita desigual entre els de dalt i els de baix. Des del principi, es va veure clar que els poders no permetrien la seva pèrdua de privilegis i van batallar sense cap mena de pudor. Un cop més, els seus mitjans marcaven el calendari per intentar dur la iniciativa i dirigir les actuacions en benefici de l'ordre i la llei.

Reconèixer i denunciar

Alguns gestos simbòlics parlen a favor dels que han arribat a les institucions: la voluntat de canvi manifestada, la necessitat d'escoltar la gent afectada, el fet d'haver aturat alguns plans i projectes clarament beneficiosos pels grans poders, però també unes expectatives potser massa triomfalistes i impossibles de complir. La vida segueix a ritme vertiginós i les conseqüències, les preguntes i les possibilitats estan sobre la taula i ens obliguen a reesituar-nos. És molt tempta-

/ ROSA CODINA

dor caure en el clientelisme, en els errors ja coneguts, quan gent propera ocupa espais de poder. Cal fer una defensa de l'autonomia, de l'autogestió, de no demanar per un mateix sinó per a tothom, especialment per als més vulnerables. I tenir molta cura perquè les dinàmiques del poder no substitueixin les dinàmiques dels de baix.

Cal veure i reconèixer les accions positives i denunciar les que no ho són, sabent que no es pot demanar la lluna en un cove; que els grans canvis s'hauran de conquerir i ningú no va dir que fos fàcil; que cal defensar la humilitat i la generositat davant de la prepotència i l'arrogància; que cal defensar-se de triomfalistes i endevins. Que cadascú intenti la seva aposta i respongui per això, però sense oblidar el passat pensant que amb *nosaltres* tot serà diferent.

Res d'urgències o ultimàtums: tot és possible i també pot ser pitjor. Però cal donar marge, cal aprofitar els canvis i les voluntats per anar avançant, assenyalant els perills, fent les preguntes incòmodes, sense creences ni fe en un futur promès. Són tantes, les urgències i les necessitats d'aquests temps cecs, que cal experimentar i apostar posant els resultats i els costos a la balança; i sempre n'hi ha més des de dalt. Només queda confiar que, malgrat tot, sabrem afrontar-ho. ◀

No em van agradar les expectatives desfermades davant unes possibilitats limitades. Vaig gaudir i celebrar el fracàs dels de sempre i la fi de les majories absolutes

Cal veure i reconèixer les accions positives i denunciar les que no ho són, sabent que no es pot demanar la lluna en un cove: que els grans canvis s'hauran de conquerir

22-23

El govern turc busca una majoria absoluta electoral a través de la repressió i la guerra amb el PKK kurd

24

L'Àràbia Saudita podria executar imminentment un jove acusat de manifestar-se quan tenia disset anys

Exarchia, el canvi sense les institucions

El barri d'Atenes on es treballa des de l'autogestió i la solidaritat per la superació de la crisi i el capitalisme

Daniel Vilardell
Atenes (Grècia)
[@vilardellalerm](#)

"Poble de Grècia, la Politècnica porta la bandera de la teva lluita, de la nostra lluita comuna contra la dictadura i per la democràcia!", clamaven les activistes des de l'emissora de ràdio creada durant l'aixecament de la Universitat Politècnica d'Atenes, el 1973. En un dels extrems nord del barri d'Exarchia, encara perviu l'escenari d'uns fets de la història contemporània grega que descriuen bé el caràcter antiautoritari del poble grec, l'essència subversiva i contestatària del sector anarquista de la capital hel·lena.

El 14 de novembre de 1973, al campus clàssic d'aquesta universitat, es va iniciar una vaga revolucionària contra la dictadura dels coronels, que s'havia erigit al poder el 1967 amb el suport dels EUA. Encoratjades pel maig del 68 francès, les estudiants van protagonitzar un aixecament que es va estendre per tot el país: durant quatre dies, es van alçar barricades i ocupar edificis. El dia 17, un tanc de l'exèrcit va entrar a la Politècnica i va posar fi a la revolta. El balanç va ser de 50 víctimes mortals, de les quals almenys 24 eren estudiants.

A Grècia, el 17 de novembre és un dia festiu als centres educatius. Des del lloc dels fets, s'inicia una marxa que es dirigeix fins a l'ambaixada estatunidenca, amb l'objectiu de recordar qui es troba, reiteradament, darrere els totalitarismes d'ahir i d'avui.

"Ara, gairebé no queden cursos en aquest campus, només s'hi fa Arquitectura i Belles Arts. Els han anat movent de lloc per allunyar-los de les influències d'Exarchia", assegura Pericles, un voluntari de la universitat. Fa de conserge durant l'estiu per mantenir l'espai obert per als col·lectius del barri. "La Politècnica és la seu de moltes assemblees i col·lectius anarquistes d'Atenes, que li donen la vida que no li donen les institucions", continua. I és que Exarchia és un barri molt singular de la ciutat, de Grècia i del conjunt d'Europa. L'esperit subversiu i contestatari ve d'abans de l'aixecament de la Politècnica i ha convertit el barri en el cor anarquista de la ciutat. Les parets parlen per si soles: grafitis amb el símbol anarquista, cartells de col·lectius llibertaris, murals reivindicatius, antirepressius i contra la troica. Nombrosos edificis ocupats allotgen centres socials. Les restes de murs a terra marquen l'entrada a solars alliberats on proliferen els horts urbans.

L'epicentre del barri és la plaça Exarchia, un triangle arbrat envoltat de terrasses i bars on, cada nit, s'apleguen centenars de joves. És en aquest epicentre on resideixen la majoria dels moviments socials atenencs i on es produeixen

els disturbis amb què, sovint, acaben les manifestacions al centre d'Atenes.

"Estàs de broma? Com vols que no me'n recordi? La placa en memòria (de Grigorópulos) no és perquè nosaltres el recordem, és perquè les que veniu de fora sapigueu que, aquí, la policia mata, fins i tot un nen de quinze anys", explica astorat Jonathan -un jove punk d'Exarchia- quan se li demana si recorda l'assassinat d'Alexis Grigorópulos. El jove va ser assassinat a trets per la policia durant els disturbis posteriors a una manifestació el 2008. La mort va encendre la ràbia del veïnat i els disturbis es van estendre per tot Grècia durant més de tres setmanes.

Per l'assassinat de Grigorópulos, pel record de la Politècnica, per l'esperit llibertari i pel boicot patit reiteradament per part de les institucions, en Jonathan assegura que "la policia no hi és benvinguda". I és cert que les forces de seguretat mai no entren al barri, si no és que hi ha disturbis o els generen amb la seva presència. "Si ve un cotxe de policia, la gent li llença pedres i tot el que troba". "L'administració és pràcticament absent", explica Eva, una veïna del barri que treballa de cambrera en un dels bars. "Quan hi ha alguna necessitat, som la ciutadania qui respon i ho fa possible. Per exemple, aquest parc infantil el vam construir entre les veïnes i les anarquistes perquè feia anys que el demanàvem i mai no ens feien cas", diu mentre mostra l'espai, ple d'arbres i amb un gronxador i un tobogan.

Autogestió i solidaritat

El desempar per part de les institucions de l'Estat ha acabat afavorint la deriva autònoma i solidària al barri. Un exemple és l'Estructura de Salut Autoorganitzada d'Exarchia (ADYE, en l'acrònim grec). Situat a la plaça, és un centre mèdic autogestionat que ofereix serveis "a grecs i immigrants que no tenen seguretat social" detalla la Lena, una farmacèutica a l'atur que, des de fa dos anys, hi treballa com a voluntària. "La gent no paga els medicaments ni l'assistència mèdica, totes som voluntàries. És el que toca fer, perquè mai no sabem quan ens tocarà a nosaltres", afegeix. Els darrers mesos, l'activitat a l'ADYE ha disminuït perquè moltes activistes del centre han anat a donar suport al campament improvisat al Parc de Pedion Tou Areos, al nord del barri, per respondre davant l'emergència humanitària de les refugiades.

La clínica social té la seu al KVOX, un gran centre social autogestionat situat en un dels vèrtex del triangle que conforma la plaça Exarchia. A més de comptar amb un bar amb terrassa molt popular, l'edifici acull diferents moviments socials i d'altres iniciatives vinculades a l'economia social i solidària com una cooperativa de sabó ecològic.

Nosotros és un altre dels centres socials autogestionats ubicats en un edifici *okupat* de la plaça. Les referències a la Revolució del 1936 i a Durruti hi són ben presents. És la seu de diversos col·lectius anarquistes i, entre banderes roges i negres, s'hi fan

Mural en record d'un jove assassinat a Turquia. Les referències a les mortes en conflictes socials són constants al barri / DANIEL VILARDELL

Una llibreria decorada amb un mural de referències literàries / D. V.

Pati interior de la Universitat Politècnica. Un grafit al terra recorda i se solidaritza amb les encausades i represaliades a l'Estat espanyol / D. V.

L'essència llibertària també ha fet que el veïnat pateixi un cert boicot. “Des de fa anys, l'ambaixada dels Estats Units recomana a les turistes que no visitin el barri”, explica un activista

classes de castellà. També sorgeixen propostes solidàries com un menjador social que reparteix més de 40 àpats diaris gratuïts a totes aquelles persones que ho necessiten. “Pretenem donar alternatives al capitalisme i a la política representativa. Oferim eines per emancipar-nos sota els principis de la solidaritat i l'autogestió. Com deia Durruti, portem un nou món als nostres cors i el construïm sobre les cendres d'aquest món que marxa”, proclama Aristeia, activista anarquista de Nosotros, de 24 anys.

Discogràfiques, llibreries i editorials

Tradicionalment, Exarchia ha tingut una estreta vinculació amb la intel·lectualitat grega. Inicialment, la ubicació de la Universitat Politècnica va afavorir molt la concentració de pensadors, escriptors i artistes al barri, que, des dels anys 70, s'ha convertit en el més viu d'Atenes culturalment. Les llibreries proliferen arreu i la majoria de discogràfiques i editorials del país també tenen la seu a Exarchia. “El barri és la capital de la contracultura”, explica Giorgios, veí i propietari d'un bar de la plaça. Als locals i els carrers del barri, la música punk i hip-hop es mescla amb els recitals poètics i les presentacions de llibres.

L'essència llibertària també ha fet que les veïnes pateixin un cert boicot. “Des de fa anys, l'ambaixada dels Estats Units recomana a les turistes que no visitin el barri perquè és perillós”, explica Giorgios. Els darrers anys, diversos hotels i hostals han hagut de tancar per les pressions de les autoritats i la consegüent disminució de les pernотacions.

A més, el barri ha començat a patir un procés de gentrificació des de fa un temps. La falta d'inversió pública, en coincidència amb els interessos del sector immobiliari, ha afavorit una degradació que ha contribuït a expulsar el veïnat tradicional. A la vegada, s'introdueix una transformació progressiva i elititzadora. “Les empreses i la màfia envien traficants de drogues perquè la zona perdi atractiu i es vagi degradant”, conclou Giorgios. El veïnat i els col·lectius anarquistes intenten pal·liar aquest abandonament “donant vida al barri i oferint alternatives autogestionàries i cooperatives per aprofitar-lo per canviar el sistema”, reivindica Eva.

Exarchia ha ressonat molt com a exemple de via de superació de la crisi i el capitalisme per part de la societat grega, però, com diu Jonathan, “no és tant com es diu”. Lamenta que, des que Syriza està al govern i després de la frustració derivada de “la traïció de no avançar cap a la ruptura amb la UE”, la pressió de la lluita al carrer ha disminuït. “Moltes persones ha abandonat l'activisme als moviments socials amb l'esperança de la via Syriza, però, avui dia, estan totalment derrotades. S'han cregut que no hi ha alternativa”, opina.

L'alternativa, però, segueix viva a Exarchia. Cada vespre, el K-VOX es continua omplint de gent que s'hi apropa a prendre alguna cosa mentre es debat l'estratègia per provocar una nova revolta. A Nosotros, es llegeix *El eco de los pasos*, de Juan García Oliver, com a exercici de les classes de castellà, mentre voleien les ensenyas anarquistes del balcó i la portalada. A la plaça, es continua resistint la gentrificació i acollint migrades i refugiades. “Segueix sent la zona lliure d'Atenes, seguim alçats com ho hem estat sempre. Tot i que hem retornat a la marginalitat i ens hem quedat pràcticament soles, Exarchia continua sent la punta de llança de l'anticapitalisme a Europa”, celebra Aristeia. ◀

ANÀLISI

Turquia, entre la guerra i la pau

Tot sembla indicar que el president Erdogan ha decidit conduir el país cap al caos, d'acord amb els seus objectius polítics per les properes eleccions de l'1 de novembre

José Miguel Arrugaeta / Orsola Casagrande
@orsola23

El 7 de juny d'enguany, les urnes van apuntar la voluntat d'un procés de vertadera democratització de la societat turca davant les formes autoritàries i prepotents del president

A través d'un cop d'Estat de perfil baix, l'executiu en funcions va decretar la convocatòria d'unes noves eleccions i va desencadenar un estat de terror i repressió

L'alto el foc unilateral declarat pel Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK) està literalment mort i, novament, la guerra és la protagonista al Kurdistan turc

El divendres 2 d'octubre va començar oficialment la campanya electoral a Turquia, que hauria de culminar el proper 1 de novembre amb la definició d'un nou parlament. Tot just han passat cinc mesos des de les darreres eleccions legislatives, els resultats de les quals no van agradar a l'actual president i home fort de Turquia, Recep Tayyip Erdogan.

Tot i que sembla complicat d'entendre, els fets indiquen que Erdogan i el seu partit, l'islamista AKP, van decidir conduir el país conscientment cap a un escenari de caos a la recerca d'uns interessos polítics definits. Aquesta decisió d'Estat ha comportat la mort de diversos centenars de persones, entre guerrillers kurdes, militars, policies i civils. A això, s'hi han de sumar les més de 1.500 detencions, principalment d'activistes polítics, militants socials i sindicals kurdes i periodistes.

Versió turca de la democràcia disciplinada

Amb els comicis del 7 de juny d'enguany, dels quals va sorgir un Parlament coral, la ciutadania va enviar diversos senyals clars. D'una banda, la negativa a la instauració d'una república presidencial, perquè les urnes van privar Erdogan de la majoria absoluta imprescindible per canviar la Constitució. De l'altra, una aposta important per la pau interna: el partit d'esquerres HDP, impulsat per persones kurdes i progressistes turques, va assolir un 13% dels vots. D'aquesta manera, s'apuntava la voluntat d'un procés de vertadera democratització de la societat turca davant les formes autoritàries i prepotents d'Erdogan.

Però el president i la seva guàrdia de corps -una mena de versió moderna de l'antic sultà i els seus geníssers- van concloure que la realitat política diversa i plurinacional que mostraven els comicis no els convenia ni s'adaptava a les seves regles de democràcia disciplinada. Per tant, van decidir que les eleccions no servien. Sense ni tan sols esperar per veure si era factible un govern de coalició, a través d'un cop d'Estat de perfil baix, l'executiu en funcions -ja sense legitimitat parlamentària- va decretar la convocatòria d'unes noves eleccions i, a la vegada, va desencadenar un estat de terror, repressió i guerra interna.

Les decisions polítiques del govern provisional d'Ankara van tenir conseqüències directes. L'alto el foc unilateral declarat pel Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK) està literalment

mort i, novament, la guerra és la protagonista al Kurdistan turc. El setge de l'exèrcit sobre Cizre, una ciutat de més de 100.000 habitants, ha deixat més de 21 víctimes mortals civils. L'atac al poble de Silvan, a Diyarbakir, s'ha saldat amb dues persones mortes i desenes de civils ferides, precisament el dia 2 d'octubre, inici d'una campanya electoral ja ensangonada.

La política repressiva i d'inseguretat interna impulsada pel govern va més enllà dels suposats fronts de guerra guerrillers i, com en ocasions anteriors, afecta espais sociopolítics. També el dia d'inici de la campanya, 44 persones van ser detingudes i empresonades, entre elles un dels directors del diari kurd *Ozgur Gundem*, nombroses polítiques i activistes. Altres es refan a l'hospital, com el conegut periodista Ahmet Akan, que va ser atacat per quatre persones quan tornava a casa seva a Istanbul.

L'etern conflicte turc-kurd, de fons

El president del Partit Democràtic del Poble (HDP), Selahattin Demirtas, assenyalava que Turquia és com un vaixell que navega en aigües turbulentes i assegurava que, "sense l'HDP, Turquia aniria a la deriva". Demirtas reiterava el seu compromís per seguir pel camí de la pau, subratllant els riscos de celebrar unes eleccions enmig d'una guerra on la repressió influirà decisivament sobre els resultats.

Per la seva banda, Murat Karayilan, membre del consell de la presidència del PKK, en una entrevista recent, constata: "L'AKP està augmentant la repressió i les accions armades d'acord amb els resultats dels sondejos. Quan veu que perd consens, augmenta la repressió. És evident que vol arribar a les eleccions entre combats perquè la guerra li ofereix una doble possibilitat: si la vigília de l'1 de novembre no està convençut de

Les nostres victòries també són teves

ecologistes en acció

...associa't
www.ecologistasenaccion.org

AMB TU PODEM FER MOLT MÉS

Dos joves busquen peces a un cotxe destruït després d'uns aldarulls / PETER KENYON

Un edifici danyat després dels enfrontaments entre les forces de seguretat turques i membres del Partit dels Treballadors del Kurdistan / SERTAC KAYAR

poder guanyar els comicis, pot suspendre'ls adduint problemes de seguretat. Si els sondejos el fan guanyador, hi haurà d'uns vots i dirà que té mandat per acabar amb el PKK”.

A partir d'aquesta constatació i davant la pregunta de si l'activitat armada del PKK no beneficia les aspiracions d'Erdogan, Karayilan responia: “Per a nosaltres, és un imperatiu perseguir la pau a través de mitjans polítics, però nosaltres no hem interromput el procés de solució que va començar fa dos anys i mig. Nosaltres no hem començat aquesta nova guerra. La nostra és una resposta de defensa. Hem de defensar el nostre poble i els nostres guerrillers. Escoltem amb molta atenció tothom qui ens demana un alto el foc unilateral, però també cal aprendre les lliçons del passat. Desafortunadament, les decisions unilaterals han demostrat que no serveixen si ambdues parts no estan seriosament compromeses en la recerca d'una solució pacífica”.

El nou règim d'Erdogan i la rebel·lia kurda

L'arribada al poder del partit islamista AKP el 2002 va canviar radicalment l'escenari polític turc. Durant la seva primera legislatura, Erdogan i el seu partit van construir les bases d'una estratègia a llarg termini, que es va definir com una revolució per tot allò que implicava. Aquest canvi va anar agafant cos durant el seu segon govern, amb la introducció de l'elecció directa del president, malgrat els talls de sectors uniformats kemalistes i de les mobilitzacions populars massives. Tot i els canvis legals, Erdogan no va poder transformar el sistema d'acord amb les seves aspiracions de concentrar el poder a través d'un sistema presidencial. Això sí, va aconseguir enormes quotes de poder personal en supeditar el sistema judicial a l'executiu: a través d'un referèndum, el 2010, ell i el

seu entorn més pròxim es van blindar davant les acusacions de corrupció i abús de poder.

Durant el seu tercer mandat, l'AKP va aconseguir promoure una educació més islàmica, mentre que, en l'àmbit econòmic, va articular una nova elit, formada per fidels propers al partit i beneficiada directament pel traspàs de competències de l'Estat a mans privades. A la vegada, va aconseguir domesticar bona part dels mitjans de difusió i articular una política exterior pròpia, caracteritzada per les idees neootomanes i neoislàmiques, promoguda per l'actual primer ministre, Ahmet Davutoglu. Finalment, va impulsar els serveis d'intel·ligència (MIT) com una part substancial del seu projecte de transformació islàmica: els va atorgar una clara preponderància respecte a les altres institucions armades, l'exèrcit i la policia.

En aquest escenari, el règim d'Erdogan ha jugat a allargar el procés de pau amb els grups kurds, sense un termini fix ni un full de ruta precís. El poble kurd no ha estat de braços plegats i, en aliança amb sectors progressistes turcs, ha aconseguit construir un partit com un moviment sociopolític, l'HDP, que avui dia compta amb una representació parlamentària important. A la vegada, el PKK i les seves forces guerrilleres van mantenir la seva capacitat, mentre la seva influència es feia palpable en la resistència contra l'Estat Islàmic, per exemple, a través del suport a la defensa de Kobane i l'autonomia de Rojava (el Kurdistan siríà).

Sense solució a curt termini

Erdogan i l'AKP han reactivat el conflicte kurd a l'interior de Turquia enmig de l'escalada i la redefinició del conflicte regional que assola l'Orient Mitjà, ara marcat per la intervenció directa de Rússia. Un conflicte que s'estén des de les aigües del mar Mort fins a les costes del golf Pèrsic. Sens dubte, les decisions del govern d'Ankara han canviat les prioritats de les forces poli-

Des de la seva arribada al poder el 2002, el partit islamista AKP va construir les bases d'una estratègia a llarg termini, definida com una revolució per tot allò que implicava

De cara a les eleccions del novembre, Erdogan busca una majoria absoluta amb l'objectiu de completar els canvis que s'havia proposat implementar

tiques turques i kurdes en un context fronterer cada dia més perillós. És impossible predir quins poden ser els resultats del proper 1 de novembre o, fins i tot, si les eleccions tindran lloc.

L'islamista AKP d'Erdogan busca una majoria absoluta per poder completar els canvis que s'ha proposat des que va arribar al poder. L'HDP probablement mantindrà la seva presència i el seu pes electoral, més enllà de la guerra i les “diferències d'opinions” que mostren realitats interkurdes més complexes. Enmig de tant fum i soroll de combats, la ultradreta va créixer tres punts percentuals a les darreres eleccions. En qualsevol cas, els mots encreuats turcs i kurds, amb totes les seves variables internes i externes, semblen destinats a restar oberts, ara per ara: cap dels seus protagonistes no l'encerta amb els espais en blanc i les paraules perdudes. ◀

FENT TAVERNA
Tavernes Populares i Combatives
La Tavernaire
RUSSAFA - VALÈNCIA
Carrer Dénia, 18 | 605 838 299

Creació i creixement de les cooperatives de treball
Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
@coopet treball | cooperativet treball
www.cooperativet treball.coop

RÀDIO PICA. CRÍTICA, COMPROMÍS I CREATIVITAT LLIURE DES DE 1981
www.radiopica.net
Periodisme és publicar allò que algú no vol que publicis
La resta són relacions públiques
George Orwell

Més decapitacions que Estat Islàmic

L'Àrabia Saudita, que manté la seva política de menyspreu dels drets humans, podria executar imminentment un jove per manifestar-se quan tenia disset anys

Oriol Andrés Gallart
@oriolandres

Quan Estat Islàmic va fer públic el primer vídeo on mostrava la decapitació d'un ostatic occidental, el periodista estatunidenc James Foley, el món va respondre, lògicament horroritzat, amb una condemna unànime. Tanmateix, el grup terrorista tenia una font d'inspiració: sense tanta posada en escena però de manera sistemàtica, l'Àrabia Saudita, aliat tradicional dels Estats Units i Europa a l'Orient Mitjà, ha executat al voltant de dos milers de persones amb aquest mètode al llarg de les darreres tres dècades.

La propera víctima del sistema de justícia saudita podria ser Ali Mohammed Baqir al-Nimr, un jove de vint anys condemnat a morir decapitat en públic, acusat d'haver participat en unes protestes antigovernamentals quan tenia disset anys. El fet que Al-Nimr fos menor d'edat quan se'l va arrestar ha provocat mobilitzacions arreu del món i ha aixecat condemnes per part d'organitzacions de defensa dels drets humans. Un grup d'experts de l'ONU també ha demanat al govern que anul·li la sentència.

Família opositora

Al-Nimr és el nebot del xeic Nimr Baqir al-Nimr. El clergue, que també es troba empresonat i condemnat a mort, va ser un dels principals portaveus de les protestes massives contra el govern saudita que es van iniciar l'any 2011 a la província de Qatif, a l'est del país.

Ali està acusat, precisament, d'haver participat a les protestes, d'usar el seu telèfon per animar a la mobilització o de tenir una metralladora. En total, una llista de dotze càrrecs que es basen en una confessió que el jove assegura que va ser feta sota tortura. Activistes pro drets humans asseguren que l'arrest, previ al del seu oncle, hauria estat una manera de pressionar i castigar la família per la seva activitat política.

El judici va anar a càrrec del Tribunal Penal Especialitzat, creat el 2008 per jutjar casos de terrorisme, però que cada cop s'ocupa més de la dissidència pacífica. Va emetre la seva sentència el 27 de maig de 2014, després d'un judici ple d'irregularitats, segons denuncia Amnistia Internacional. Després de diverses apel·lacions perdudes, el jove podria ser executat imminentment, pendent que el monarca saudita ratifiqui la sentència.

Uns altres sis activistes, entre ells l'oncle d'Ali, també es troben al corredor de la mort per la seva participació en les protestes, que demanaven millores socials i llibertat. La

regió de Qatif és de majoria xiïta, si bé aquest vessant de l'islam només suposa un 15% dels 29 milions d'habitants del país. Es tracta d'una regió deprimida, tot i que alberga un dels camps de petroli més grans del país. La població xiïta es queixa de patir discriminació per part de la monarquia sunnita. Les protestes van ser durament reprimides, amb més d'una vintena de víctimes mortals, i van derivar en episodis armats puntuals. Més de 1.000 persones van ser arrestades entre el febrer de 2011 i l'agost de 2014, segons Human Rights Watch (HRW).

L'European Saudi Organisation for Human Rights assegura que, amb la sentència d'Al-Nimr, "l'Àrabia Saudita ha violat les seves obligacions amb la Convenció sobre els Drets de l'Infant, que prohibeix de manera absoluta la pena de mort per a qualsevol crim comès per menors de divuit anys". Els activistes asseguren que dos condemnats més també eren menors quan van ser arrestats. A la vegada, l'Àrabia Saudita també hauria violat la Convenció contra la Tortura.

Comandant una comissió de l'ONU

El regne de la casa Saud és el tercer país del món en nombre d'execucions de pena de mort, només superat per la Xina i l'Iran. Durant els sis primers mesos de 2015, l'Estat va executar 102 persones, la meitat de les quals no havien estat condemnades per cap crim letal, sinó per delictes relatius a possessió i tràfic de drogues.

Però això no ha impedit que, aquest any, el país formi part del Grup Consultiu del Consell de Drets Humans de l'ONU, a proposta del grup asiàtic. Aquest grup estudia les candidatures per les posicions més altes d'experts en la matèria a l'ONU. Des del maig, l'ambaixador saudita n'és el president. Si bé l'ONU assegura que el càrrec és rotatiu, Hillel Neuer, director executiu de l'ONG UN Watch, que va destapar i denunciar la situació el mes de setembre, assegura: "És escandalós que l'ONU esculli un país que aquest any ha decapitat més persones que Estat Islàmic per ser el cap d'un grup clau en drets humans. Els petrodòlars i la política han triomfat per sobre els drets humans".

Activistes de tot el món han dut a terme campanyes i mobilitzacions per demanar l'anul·lació de la pena de mort de Nimr. S'hi han sumat el nou líder dels laboristes britànics Jeremy Corbyn i, sorprenentment, el govern francès. La campanya, però, difícilment alterarà la interpretació medieval dels preceptes islàmics amb què es regeix el país. Tot i que Estat Islàmic assegura que odia la monarquia dels Saud per corrupta, li ha servit d'inspiració pel seu règim de terror. ◀

L'actual monarca saudita, Salman bin Abdulaziz

L'European Saudi Organisation for Human Rights assegura que, amb la sentència d'Al-Nimr, el regne viola les obligacions que manté amb la Convenció sobre els Drets de l'Infant

El jove condemnat, Ali Muhammad Baqir al-Nimr

16-17-18 OCTUBRE 2015 · AL PARC NOU · EL PRAT

ESPERANZAH!

FESTA DE L'ECONOMIA SOLIDÀRIA · FIESTA DE LA ECONOMÍA SOLIDARIA

MANU CHAO LA VENTURA FERMIN MUGURUZA AMB TEX & SUN FLOWER SEED
LA TROBA KUNG-FÚ GATILLAZO LOS CHIKOS DEL MAIZ ASPENCAT
ZOO AMPARO SANCHEZ DUBIOZA KOLEKTIV DREMEN SANTO MACHANGO

ENTRADA DE DIA: 10€ ant / 15€ taq ABONAMENT 3 DIES: 15€ ant / 20€ taq + INFO I ENTRADES A WWW.ESPERANZAH.CAT

NO HI HA ACTE DE LA SOCIETAT MÉS SINISTRE QUE EL DE DEMANAR ELS 'LIKES'

28-30

Poeta i pare de l'art conceptual, Arthur Cravan va boxejar a Barcelona fa cent anys

30

El periodista David Segarra ha elaborat les seves experiències a Palestina amb el llibre 'Viure, nàixer i morir a Gaza'

Aprendre a respirar

Els circuits culturals oficiosos del País Valencià s'han vist amenaçats per la manca d'expectatives. Quasi per generació espontània, però, han sorgit algunes propostes musicals interessants que es relacionen amb l'actual canvi de cicle polític

Francesc Miralles Borrell
@arrosabanda

Una sola generació ha viscut la transició entre la taronja i la ruïna de la rajola sense temps de pair el significat de totes les transformacions anteriors

Sense influències comercials ni institucionals, ha emergit una escena musical original en termes estil·listics i de producció en diversos gèneres

Pensar en València és pensar en el concepte de zona zero. L'epicentre de la corrupció, la desmesura i l'excés, la Sòdoma i Gomorra de la construcció massiva, obres faraòniques caient a trossos, amb el Palau de les Arts com a metàfora: buit, inundat i rovellat a plena llum del dia sense la capa de trencadís que l'adornava. Terra Mítica, Marina d'Or, l'aeroport de Castelló, urbanitzacions desèrtiques a les muntanyes: el País Valencià representa la ruïna visible d'un projecte megalòman imposat al territori.

Pocs territoris com el valencià tenen un caràcter tan marcadament antròpic, on l'ésser humà no solament ha transformat, sinó que -en bona mesura- ha construït el territori al ritme de la seua construcció sociopolítica i identitària. La gran majoria de ciutats estan construïdes sobre aiguamolls abans insalubres, així com el gros de les terres de cultiu. Al llarg de segles i a la manera dels neerlandesos amb els *polder*, distintes generacions de valencians guanyaren terreny als aiguamolls per al regadiu i a les muntanyes feréstegues per al secà en terrasses. De la subsistència al latifundi, del sucre al blat, de la vinya a la taronja i d'aquí al caqui o el nispro: adaptar-se als temps ha requerit sempre transformar el territori i el mode de vida. Les accelerades urgències del mercat, però, han acostumat a endur-se darrere la cohesió i l'autoestima col·lectives.

Més enllà del consum ràpid, però, la cultura acostuma a tenir ritmes més lents. I al País Valencià, una sola generació ha viscut la transició entre la taronja i la ruïna de la rajola -enteses com a símbols- sense haver tingut temps de pair el significat de totes les transformacions anteriors. Només en alguns narradors nascuts al voltant de 1950, com Ferran Torrent o Rafael Chirbes, podem contemplar amb cruïda la ràpida transició entre aquests mons i observar com, especialment en la bombolla immobiliària, es xifraven moltes esperances de progrés i de classe -més enllà de lectures

maniquees en què la cultura no ha tingut un paper predominant, ni tan sols contingent.

Escena musical per generació espontània

La separació radical entre la cultura hegemònica local -poc més que propaganda al servei de l'entramat institucional o continguts d'escassa ambició- i els circuits oficiosos -llastats per la manca de perspectives- restà a les indústries culturals molt del protagonisme que sí que han tingut a altres territoris de l'Estat. L'escena musical és un bon exemple: en un erm absolut, han aparegut propostes interessants quasi per generació espontània. La pràctica inexistència d'influències comercials i institucionals ha possibilitat l'emergència d'una escena original en termes estil·listics i de producció en diversos gèneres. Resulta curiós com l'ús del català, abans un estigma en clau de posicionament polític explícit, és ara relativa garantia d'accés a un circuit -el de les festes alternatives, festivals i trobades d'escoles- que els serveix de rodatge i promoció primerenca. És així com l'escena en valencià ha anat més enllà del *rock-ska* i de la Nova Cançó per endinsar-se en altres espais.

El rock independent és segurament una de les escenes més interessants en aquest sentit. Són grups que, molt majoritàriament, s'han allunyat del missatge polític explícit d'altres gèneres. A diferència dels seus correlats de l'escena estatal en castellà o anglès,

El grup Mai Mai parteix de la descoberta de la consciència política i de l'arribada a la ciutat com a punts d'encontre / MÓNICA LLOP

però, no s'han allunyat simbòlicament del seu entorn: aquest hi perviu de manera referencial i com a teló de fons de la seua obra. Resulta curiós que, en molts dels grups, la idea de la geografia, la seua transformació i cerca d'espais aliens, resulte fonamental. El nom d'El Corredor Polonés, Pinka -un riu austríac- o noms de discos com *Atles Enharmònic* d'Arthur Caravan, *Lesotho* de I21 dB, *Nòmades* d'Smoking Souls, *Una Ciutat Invisible* de Tardor o *València*, Califòrnia de Sénior i el Cor Brutal parlen de la construcció d'un territori o un espai imaginari, vehicle de la creació -segurament en implícita contraposició al país on viuen.

Mai Mai com a exemple

És en aquest context i aquesta tendència on hem de situar els Mai Mai. Una formació pràcticament nouvinguda, amb a penes dos anys de vida en actiu, durant els quals ha publicat el seu primer EP *Mai Mai* i un llarga durada, *Arribar a Mart*. Mai Mai són quatre xics de comarques a qui uneix la Universitat de València, la ciutat com a punt d'encontre i un determinat moment vital: la descoberta de la consciència política. Tenen distints estudis, interessos i feines -el disseny, l'audiovisual, l'economia i la història, amb alguna incursió en forma de poemari- i l'urbs com a centre de gravetat, com a eix vertebrador del grup, dels assajos, d'una vida en comú ja compartida en diversos projectes associatius, culturals i fins i tot musicals, tot i la seua joventut.

Mai Mai és un producte de la seua transició a l'edat adulta, de forma similar a la que viu la societat que els envolta. Es nota en la música: el creixent interès per l'*indie*, que ha fet que Eric Fuentes els produís el disc, no emmascara els seus orígens en un rock més dur. Es deixa sentir, per exemple, la influència de Berri Txarrak, grup que apareixia al vídeo de promoció de l'EP original. En les lletres també es reflecteix aquest procés de maduració o la situació sociopolítica i les mobilitzacions socials esdevenen teló de fons de les històries personals. És aquest doble vessant, de pont entre escenes i en evolució, el que els distingeix de propostes més melòdiques com la de Tardor o amb una herència hardcore més acusada com Smoking Souls, altres referents generacionals amb qui acostumen a compartir escenari.

El darrer disc està enregistrat als estudis Lluerna de Barcelona amb Iban Rodríguez i masteritzat a Ultramarinos Costa Brava, a Sant Feliu de Guíxols. Compta amb col·laboracions de Joan Colomo i Carla Pérez de Mourn, que, unides a la producció d'Eric Fuentes, apunten a una escena *pop-indie* concreta amb base a Barcelona, però que al País Valencià està experimentant una expansió notable a través de festivals com l'Arenal Sound de Borriana. Així i tot, el rock d'inspiració *yankee* a la valenciana, representat per Sénior i el Cor Brutal, també hi té una col·laboració. I connecta els orígens de l'escena amb les aspiracions.

Arribar a Mart és una proposta ja més madura del grup, fruit d'un any de treball, que deixa veure més elements que l'EP original. És la història, incloent encontre, auge i caiguda, d'una relació sentimental en deu actes. De forma no lineal, incorpora interludis i un acústic a meitat del disc, simulant el ritme irregular, imprevisible i no planificable de la interacció humana. De fons, el viatge inconclus a Mart adverteix contra el risc de les utopies. La cançó "Oxigen" serveix de connexió entre la història personal i el transfons sociopolític, la dualitat que dona sentit al grup. El senzill inclou un atrevit videoclip gravat a Sociopolis, un somni megalòman de la Generalitat: barri punter de disseny respectuós amb el medi i amb habitatges de protecció oficial, ara roman inacabat i ruïnós.

"Hem après a respirar, som oxigen", resa la tornada, amb la imatge d'una jove que es deslliga i aconsegueix respirar en veure la ciutat des del sostre d'un edifici en obres. Una metàfora perfecta d'una escena cultural que, davant els canvis que vénen, haurà de contemplar la ciutat i fer una cosa tan difícil com aprendre a respirar. Benvinguts siguen, doncs. ◀

Mai Mai és un producte de la transició a l'edat adulta dels seus membres, de forma similar a la que viu la societat que els envolta

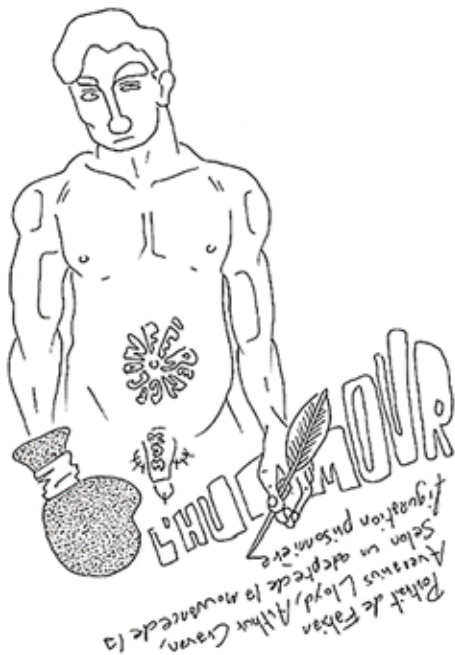
La cançó "Oxigen" serveix de connexió entre la història personal i el transfons sociopolític. Aquesta és la dualitat que dona sentit al grup

Un moment de la producció del disc 'Arribar a Mart'

Camaleó del K.O. per vers

Nascut a Suïssa el 1887 en el si d'una família vinculada al món de l'art (la seua àvia estigué casada amb Oscar Wilde), Arthur Cravan fou boxejador i poeta. Pare de l'art conceptual, boxejà a Barcelona un dia de Sant Jordi, ara fa cent anys

Oriol Fuster Cabrera
@oriolfc

Aquest dandi contracultural va apallissar la bohèmia d'or dels surrealistes en la forma i en el fons, impartint conferències on es despullava a mitja xarrada

Cravan va lluitar amb el campió del món de boxa Jack Johnson, arran del desafiament públic que li havia fet el poeta fent-se passar per campió europeu

Duen de Cravan que fou expulsat de l'acadèmia militar on sons pares l'obligaven a estudiar per trencar la cara a un professor i que fou a partir d'esta expulsió que abandonà la seua somorta Lausana natal. Començà a viatjar -amb passaports falsos per escapar-se de la lògica del servei militar- per una Europa que, agitada, apuntava cap a la Primera Guerra Mundial.

Se'n diu que el seu pare fou empresonat per homosexual, o que si en veritat no era realment Oscar Wilde. Obsedit Arthur Cravan per la seua identitat (per mostrar-la múltiple i impossible de traçar-ne el pas, per viure-la com si fos una obra d'art), són inacabables les llegendes que es contenen sobre la seua figura. Us n'ofereim, aquí, una breu reconstrucció i introducció.

El dandi contracultural

És l'any 1913 a París. Cravan, després d'haver fet de xofer a Berlín i haver criat cangurs a Austràlia, hi passeja abillat com

un dandi. Vestit amb esmòquings de tots colors i amb mitjons extravagants, escriu poemes obscens. És, doncs, a la ciutat de la *commune* on inicia la seua producció artística; i és allà, també, on començarà a professionalitzar-se com a boxejador.

Arthur també colpeja el *milieu* cultural. Apallissa la bohèmia d'or dels surrealistes en la forma i en el fons, impartint conferències on es despulla a mitja xarrada, reclamant que "cal introduir el cop de puny en la lluita artística" en un moment de moral burgesa soterrant. Critica, al costat dels futuristes, els artistes que viuen d'esquena al seu temps: "La primera condició per ser poeta és saber nadar". D'això, més endavant, se'n diria el compromís de l'intel·lectual.

El 1916, Cravan aterra a la Barcelona de Papasseit, Verdaguier i la Rosa de Foc per fer boxa contra el campió del món Jack Johnson. La celebració del combat naixia del desafiament públic que li havia fet el poeta fent-se passar per campió europeu. Johnson l'apallissa implacablement i Arthur Cravan roman a la ciutat. Detestava les curses de braus, entrenava a la Barceloneta; se'n va als EUA i poc se'n sap després: mort ofegat a Mèxic el 1918, potser, naix una llegenda. ◀

Assurances
ètiques i
solidàries

arç
COOPERATIVA

www.arccoop.coop

tinta sonora
www.tintasonora.com

Un Nelson a una
altra manera de
fer les coses

[Galeria] [Galeria]

www.majestic.com

Plaça de Sant Joan, 12, 08001 Barcelona

☎ 93 21 11 11

www.majestic.com

Ha tingut un accident?
Ha estat amb l'urgència mèdica?
L'operació per desfer-se dels
seus dolors.

PRIMERA CONSULTA GRATUITA.

SERVEI JURÍDIC VERDUMERIC.
Despatx d'Advocats i Mediació Barcelona, Adreça

QUESONI

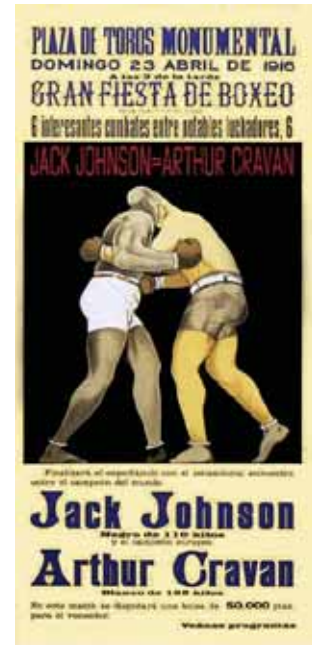
Sonorització
Il·luminació
Audiovisuals

quesoni.cat
info@quesoni.cat
tel. 931 88 55 25

SERVEI DE TAXI 620 20 91 20

M

de 18h a 06h • Barcelona

La natació va ser una altra de les aficions de l'artista

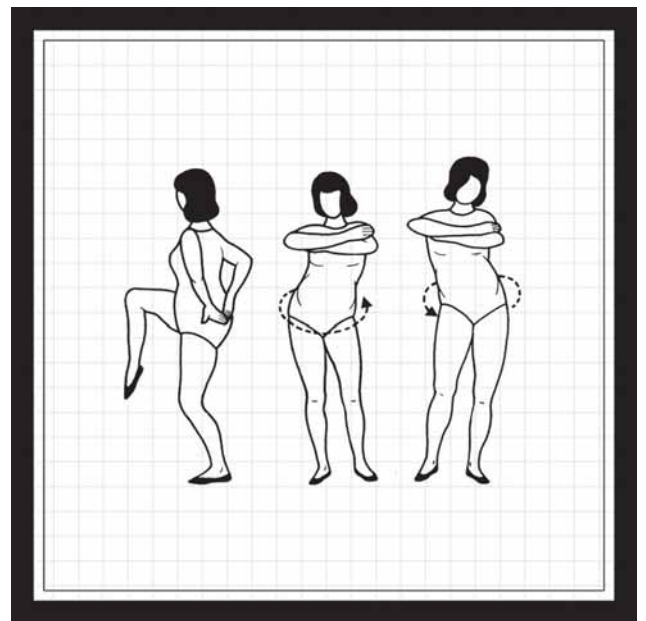
No et perdis...

El film documental 'Cravan vs Cravan' (Isaki Lacuesta, 2002) Premi del públic i al director revelació al Festival de Sitges, compta amb música de Pascal Comelade i Víctor Nubla i intervencions de poetes contemporanis i exlluitadors de boxa.

'Arthur Caravan' (La casa calba, 2009) i 'Atles enharmònic' (Música de Telers, 2011) Del grup Arthur Caravan, d'Alcoi, que han marcat un abans i un després en l'"indie" en valencià.

Isaki Lacuesta va debutar en el món del llargmetratge amb aquest documental de creació

iv Fira
d'economia
solidaria
de catalunya

COOPERA!

#fesc2015

www.firaesc.org

REAPROPIEM-NOS DE LA VIDA

23,24 i 25 D'OCTUBRE 2015 RECINTE FABRA i COATS, SANT ANDREU, BARCELONA

ENTREVISTA A DAVID SEGARRA PERIODISTA

“Els israelians estan cremant Xàtiva encara”

Aquest periodista, dissenyador, escriptor i cineasta sempre ha lluitat per contar les històries que no contava ningú. Als 23 anys, ja era cofundador del periòdic ‘L’Avanç’. L’any 2010, s’enrola al ‘Mavi Marmara’, un dels vaixells de la Flotilla de la Llibertat atacada per l’exèrcit israelià. Quatre anys després de realitzar un documental sobre l’atac, ‘Foc sobre el Marmara’, torna a Gaza, on viu durant tres mesos i escriu el llibre ‘Viure, nàixer i morir a Gaza’

Francesc Miró
@FrancescMiro

Alguna vegada has comptat que el teu llibre naix de la voluntat de contar les històries quotidianes de la gent palestina. Tenies pensat escriure'l o va sorgir sense més?

És fortuït, però, com diu Rumi: com podia no nàixer si la llavor ja estava plantada? En aquest cas, ve d'una llarga història que comença en 2009, quan propose un documental sobre la vida quotidiana a Gaza a la televisió veneçolana. D'aquella idea, en derivarà aquest llibre. La idea era, en principi, trencar el cercle viciós del periodisme de la velocitat i del soroll, que polaritza i deshumanitza. Si tu atens a la realitat dels palestins pels mitjans de comunicació, tens dos posicionaments molt clars. Per una banda, hi ha qui pensa que els habitants de Palestina són bàrbars que es mereixen tot el que els passe. De l'altra, hi ha una visió que diu que s'han convertit en unes pobres víctimes. És a dir, els ha caigut una mena de maledicció: són monstres o víctimes.

Es cau en el victimisme?

Crec que el periodisme progressista hi cau, sí. I això genera deshumanització, desconexió i dessensibilització. No pots sentir ràbia per un mort a qui no coneixes. Tu sents empatia per un ésser humà complet. Ens estimem Anna Frank perquè va escriure un diari on ens contava els seus desitjos, esperances i anhels. Però no podem sentir el mateix per un palestí, un somali o un sirí: o sabem com es diuen, si tenien família, si escrivien poemes... Ni què pensaven quan s'alçaven de matí i anaven a l'horta ni el que sentien els seus peus descalços quan xafaven la terra de la collita. I com que no sabem res d'això, no podem estimar-los.

I què et vas trobar a Gaza?

Enmig d'un lloc ple de destrucció, mort i violència extrema, em trobo amb un dels pobles més cultes, educats, hospitalaris i pacífics

“Gaza rep violència continuada, però, als seus carrers, hi trobes una pau i una tranquil·litat que no he vist a cap altre lloc”

/ CHRISTIAN VILLALBA ALCAIDE

que he vist al món. Gaza rep violència continuada des de fa setanta anys, però, quan tu vas pels seus carrers, trobes un nivell de pau i tranquil·litat que no he vist en cap altre lloc.

I per què no veiem això als mitjans de comunicació?

Perquè ens venen la injustícia i la massacre. Però això ho trobem arreu del món. La violència en si no te cap rellevància: el que importa és l'actitud davant d'ella. La postura ètica i humana d'una civilització davant del mal. La història inèdita de negar-se a convertir-se en un monstre per combatre un altre monstre. El poble palestí es nega a destruir, mentre que l'exèrcit israelià ja ha arrencat més un milió d'oliveres, de figueres, de tarongers... L'any 48, durant la Nakba palestina, els passa el mateix que ens passà a nosaltres el 1707 o el 1714: una força brutal decideix que la diversitat s'ha d'acabar i uns han de manar sobre altres. Nosaltres ho hem oblidat perquè han passat 300 anys. La crema de Xàtiva és massa antiga. Però la crema de Gaza té un any. Ells estan cremant Xàtiva encara.

I malgrat tot...

Després de setanta anys de fragmentació i desintegració, avui en dia, pràcticament el 100% dels palestins es conside-

ren palestins i continuen sent cristians, musulmans, drusos o samaritans. Continuen parlant les seues respectives llengües i continuen defensant el dret d'autodeterminació. És a dir: no han pogut silenciar-los i, el més important, no han pogut deshumanitzar-los. No els han vençut.

Creus que canviaria alguna cosa si coneguérem aquesta visió dels palestins?

Els pseudoperiodistes polaritzen perquè no entengam res. El periodisme ha d'explicar i narrar el context; humanitzar. Malauradament, fem cas dels grans tertulians que, asseguts als seus trons, pontifiquen sobre el bé, el mal, Israel, la immigració... Per això desconeixem la realitat palestina. Saps quina és? Palestina és *La vida és bella* de Benigni. Tots els pares i les mares hi han viscut bombardejats i guerres. Però, després de tants anys, han desenvolupat una cultura única: la resistència a través de la bellesa. Cada vegada que bombardejaven la ciutat, els xiquets es ficaven a plorar. I s'inventaven jocs, contaven contes, feien teatre. Eixe és el secret de Palestina. Cada mare i cada pare de Palestina és un mestre de la bellesa i l'art de la vida. I els periodistes no ho hem sabut vore. Eixe és el missatge de Gaza al món. I hauríem d'aprendre'l. ◀

PROTESTA 18-25 OCTUBRE
WWW.FESTIVALPROTESTA.CAT

RESSENYES

Aspencat: 'reggae' i ràbia

Ferran Domènech
@ferranmanlleu

Un grup valencià que aplega milers de joves als seus concerts i que, a les seves cançons, esmenta el setge de Kobane, les tesis de Gramsci o Malcolm X. Aspencat s'ha convertit en una punta de llança del moviment juvenil, un referent per a milers de joves que, escoltant les seves cançons, descobreixen una subcultura alternativa. Podrien ser, tranquil·lament, els nous Obrint Pas i, recentment, han presentat el seu cinquè disc.

A *Tot és ara*, pràcticament no hi ha una sola cançó sense contingut polític; cada paraula té una intenció precisa que carrega el disc de ràbia. Així ho expressen al tema inicial, "Música naix de la ràbia", on recorden tots els músics que els han precedit. L'obra va veure la llum el propi 7 de setembre i va acumular més de 50.000 descàrregues en una setmana. Tot i així, si tenim en compte la trajectòria prèvia del grup, marcada per l'experimentació musical, estem davant d'un treball poc arriscat. *Tot és ara* té aparença de continuació d'*Essència*, d'aquell *reggae* mesclat amb electrònica -potenciadora de les freqüèn-

cies més greus- que va suposar la connexió de la banda amb el gran públic.

El nou àlbum és la maduració d'un estil que ja els caracteritza i que manté fets diferencials, com ara la inclusió de sons de llaut. Alhora, ha incorporat orquestració en diversos temes, tal com havíem pogut escoltar al tema "En els teus ulls" del CD precedent. El conjunt és sòlid, d'evolució lògica i agradable: incorpora un interludi abans d'una recta final on el grup, com en l'enregistrament anterior, ha concentrat la part més dura. Aspencat ha comptat amb vuit col·laboracions de bandes com Green Valley, la Gossa Sorda o els sards Train to Roots. Tot i dotar la proposta de dinamisme, la majoria dels convidats no aporten caràcter propi a la cançó, no hi interaccionen. Tret del cas dels bascos Esne Beltza, aquestes col·laboracions es limiten a omplir una petita part del tema i, de ben segur, dificultaran la defensa del repertori en directe, tal com ha passat amb cançons de discos previs com "Antimatèria". ◀

CD
Tot és ara
Aspencat
Segell: Halley Records

El món ollerí, amb ulls contemporanis

Ignasi Franch
@ignasifranch

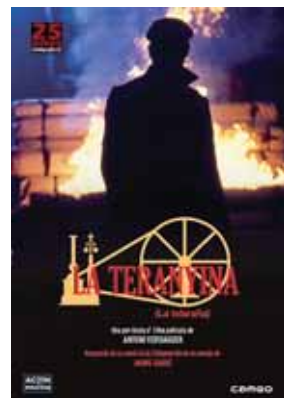
La mort d'un industrial del tèxtil sacseja la localitat de Feixes. La tensió esclata quan, en ple reclutament forçós de lleves destinades a lluitar al Marroc, l'hereu de la fàbrica accepta l'encàrrec de confeccionar uniformes per a l'exèrcit espanyol. Les consegüents protestes dels treballadors evolucionen en paral·lel als conflictes interns de la família Rigau... i a diversos moviments dins de l'oligarquia local. Combinant el drama històric amb pinzellades d'intriga, *La teranyina* projecta una visió àcida de la societat: la majoria dels protagonistes actuen moguts pel poder o la cobdícia. Mercader, un treballador conscienciat i un xic ingenu que s'implica en situacions que li desagraden, desentona entre la llopada humana. Però la seva figura acaba tenint més d'abstracció idealitzada que de construcció definida, en part per la naturalesa coral d'una narració que, a més, presta més atenció als propietaris que als obrers.

Aquest film, adaptació de la novel·la homònima de Jaume Cabré, va ser un considerable esforç industrial en el marc del cinema català dels primers anys 90. El resultat pot resultar un xic encartonat i excessivament dependent dels seus orígens

literaris. Algunes escenes especialment intenses, que inclouen violència psicològica i sexual, no resulten especialment convinents. En conjunt, però, *La teranyina* sembla un intent digne de dur a la pantalla el món concebut per Cabré, una mena d'actualització de l'univers literari de Narcís Oller amb mirada contemporània. D'alguna manera, l'obra insinua una mirada als processos històrics: les petites descomposicions de velles famílies no van suposar una societat més horitzontal, sinó la integració de noves fortunes a l'alta societat. És un altre element de pessimisme, en aquest cas retrospectiu, dins d'una narració considerablement desoladora.

Aquesta edició en DVD, realitzada en col·laboració amb la Filmoteca de Catalunya, parteix d'una nova digitalització del film. Tot i algunes limitacions, la qualitat d'imatge és molt superior a les difusions videogràfiques habituals de les produccions catalanes del segle passat. ◀

DVD
La teranyina
Director: Antoni Verdagué
Guionistes: Jaume Cabré, Jaume Fuster, Antoni Verdagué, Vicenç Villatoro
Durada: 123 minuts
Editora: Cameo

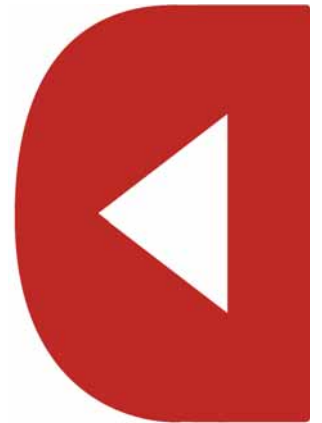
La Directa utilitza els serveis de
foli verd
gràfiques
C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliverd.net

DIVA HOGAR
REPARACIONS 24H
REFORMES
BARCELONA
93.346.86.01
SANT FELIU DE LLOBREGAT
93.105.77.83
www.clubdivahogar.com

bodega
La Riera
OBRIU CADA DIA
AV. VALLCARCA 81
VIN, VERMUT, TAPES I CERVESES ARTESANALS
ENTITAT CULTURAL SENSE ANIM DE LUCRE

COOPERATIVA AUTOGESTIONÀRIA
www.laciutatinvisible.coop
ATREVEIX-TE A IMAGINAR-LA

terra d'escudella
www.tdk.cat
menú al migdia
carta de nit
taules d'embotits
amanides
patates braves
cerveses artesanes
cultura popular
exposicions
C/ Premià, 20 baixos, Sants (Bcn)
tel. 93 422 16 13

inDirecta

/ SERGI PUJOLAR

“Hi ha gent a qui cal posar cognom, com les dones de Marinaleda”

Alex Romaguera
@AlexRomaguera

Quan et vas interessar per l'experiència de Marinaleda?

Va ser a principis dels 70. Jo em trobava exiliada a cavall de la Corunya i Madrid, on treballava a *Servir al Pueblo*, la revista del Moviment Comunista. A través de Jesús Quintero, vaig conèixer Manuel Sánchez Gordillo, amb qui vaig establir una gran relació personal i professional. La lluita de Marinaleda em va fascinar tant que m'hi vaig instal·lar el 1996. A partir de 2005, dirigeixo la ràdio i televisió locals. Ara visc a Sevilla i, dos dies per setmana, hi pujo a cobrir l'actualitat.

Al teu llibre *Lo dieron todo* (Atrapasueños, 2015) dones veu a les dones de Marinaleda, de les quals se sap ben poc. Què en destacaries?

La seva entrega i el seu compromís en la lluita. Ho van deixar tot malgrat el menyspreu d'altres dones. Eren jornaleres en un poble pobre i, arran de l'explotació que van patir -els senyorets es passejaven amb cavall davant d'elles mentre les renyaven-, van prendre consciència que, juntes, podien canviar les coses. L'esperit col·lectiu les va fer fortes amb el suport dels homes, molts dels quals es desenteniaven de les tasques domèstiques.

Han hagut de suportar el rol masculista dels seus propis companys?

La majoria sí. Perquè, a més de ser camperoles, s'ocupaven de la casa i els fills. Una situació contra la qual es van protegir, sense comptar que haurien d'encaixar altres adversitats. Durant l'ocupació de la finca Boca Tinaja, per exemple, algunes van ser ferides o van avortar a causa de l'agressió policial.

Malgrat això, han continuat actives?

A les cooperatives no tant, però sí que acudeixen a qualsevol acte de protesta o activitat pública que es faci. Fins i tot, l'actual directora del parvulari, Esperanza Saavedra, ha estat tinent d'alcalde. Per això cal valorar la seva lluita i, com fem amb altres col·lectius, donar-los cognom i fer-les visibles.

Es pot dir que han feminitzat la vida política del poble?

Com diem a l'Argentina, “la seva presència ja marca una preferència”. Potser no sabran teoritzar el feminisme, però, amb

la seva pràctica, incorporen una mirada transformadora de la societat en què volen participar.

Al llibre, retrates deu dones. Alguna d'elles t'ha colpit especialment?

Destacaria Anita *la Pulga*. Tenia una força i un coratge extraordinaris: malgrat les penúries que va passar, transmetia una passió envejable. També m'ha impressionat Rosario, una dona amb una personalitat molt forta; o Maria *la Paqueña*, que mai no ha fallat a cap mobilització. Com diu Sánchez Gordillo, aquestes dones han conquerit els seus drets gràcies a una combinació d'intel·ligència i resistència. Van saber donar la volta a l'enemic per guanyar-lo.

Les noies d'avui han heretat aquest compromís?

Les que es troben a la franja dels 30 als 50 sí. Estan molt informades sobre el que passa a Grècia, al Sàhara o a Palestina. Durant les jornades de la Setmana de Cultura per la Pau, per exemple, s'involucren als debats sobre aquests i altres temes. En canvi, la majoria d'adolescents es deixen endur per la societat de consum, com passa arreu. Marinaleda no és una illa d'esquerranisme aïllada del món.

El repte és ensenyar-los d'on vénen?

Exacte. Intentem que surtin de la seva parcel·la individual i entenguin que, si poden accedir a un habitatge per 15 euros al mes, és per l'esforç i la lluita dels seus predecessors. Al capdavall, aquesta memòria els serà útil quan prenguin el relleu dels qui ens governen avui.

Marinaleda és una rara avis en el mapa polític de l'Estat. Per què no s'ha reproduït en altres municipis?

A l'època de les ocupacions, el Sindicat Obrer del Camp (SOC) també impulsava experiències similars a Coronil -el poble de Diego Cañamero-, Gilena o Pedrera. Potser el secret és la simbiosi que es va produir a Marinaleda entre Sánchez Gordillo i la gent, gràcies a la qual es va instal·lar la idea que l'opressió es podia combatre lluitant.

Confies que el seu model s'estengui a altres municipis?

Crec que sí. Encara que sembli un cas aïllat i que el PSOE obstaculitzi les alternatives a Andalusia, les darreres alcaldies obtingudes per la Candidatura Unitària de Treballadors (CUT) i altres plataformes populars demostren que les coses canvian algun dia.

Susana Falcón

Directora de Ràdio Televisió Marinaleda

Des que Manuel Sánchez Gordillo i altres activistes van conquerir el govern el 1986, Marinaleda ha esdevingut una icona per molts col·lectius i moviments d'esqueres. Ho explica Susana Falcón, directora de la radiotelevisió d'aquest municipi sevillà on, mitjançant el treball cooperatiu i les decisions en assemblea, la població ha vist garantits els seus serveis bàsics. Exrepresaliada de la dictadura argentina, Falcón (Buenos Aires, 1956) sempre s'ha implicat en àmbits relacionats amb la seva ideologia. Primer va ser redactora de *Barricada*, l'òrgan del Frente Sandinista de Nicaragua. Ara ho és a Marinaleda, on, a través del llibre *Lo dieron todo*, ret homenatge a les dones que, amb el seu coratge, han fet possible aquest miracle al mig d'Andalusia. Immersa en un assaig sobre la trajectòria militant de Carlos Parra, l'home envestit pel cotxe que conduïa el torero Ortega Cano, prepara la remodelació de radiotelevisió Marinaleda. A través d'Internet, vol irradiar els anhels de revolta més enllà del municipi.